

Důvody rodičů pro volbu lesní mateřské školy

Nicola Masarová

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav školní pedagogiky

Akademický rok: 2020/2021

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE (projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Nicola Masarová**
Osobní číslo: **H18775**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Učitelství pro mateřské školy**
Forma studia: **Prezenční**
Téma práce: **Důvody rodičů pro volbu lesní mateřské školy**

Zásady pro vypracování

Zpracování referše a studium odborné literatury o alternativním vzdělávání v lesní mateřské škole.
Vymezení teoretických východisek zaměřených na názory rodičů o vzdělávání v lesní mateřské škole.
Příprava metodiky zkoumání a stanovení výzkumného cíle a výzkumných otázek.
Realizace kvalitativně orientovaného výzkumu prostřednictvím interview s rodiči.
Prezentace výsledku výzkumu, jeho shrnutí a formulace závěrů výzkumu.

Forma zpracování bakalářské práce: **Tištěná/elektronická**

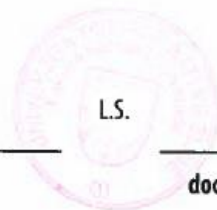
Seznam doporučené literatury:

- Harris, F. (2018). Outdoor learning spaces: The case of forest school. *Area*, 50(2), 222-231. doi 10.1111/area.12360
- Hendl, J. (2016). *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace* (4., přepracované a rozšířené vydání). Praha: Portál.
- Michěk, S., Nováková, Z., & Menclová, L. (2015). Advantages and disadvantages of forest kindergarten in Czech republic. *Procedia – Social and Behavioral Science*, 171, 738-744. doi: 10.1016/j.sbspro.2015.01.186
- Průcha, J. (2012). *Alternativní školy a inovace ve vzdělávání* (3., aktualizované vyd). Praha: Portál.
- Tichý, F. (2017). *Výchova jako dobrodružství: to se v té Přírodní škole učíte na stromech?*. Semily: Geum.
- Vošahlíková, T. (2010). *Ekoškoly a lesní mateřské školy: praktický manuál pro aktivní rodiče, pedagogy a zřizovatele mateřských škol*. (1. vydání). Praha: Ministerstvo životního prostředí.

Vedoucí bakalářské práce: **prof. PhDr. Ivo Jirásek, Ph.D.**
Ústav školní pedagogiky

Datum zadání bakalářské práce: **7. října 2020**
Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2021**

Mgr. Libor Marek, Ph.D.
děkan

doc. PaedDr. Adriana Wiegerová, PhD.
ředitelka ústavu

Ve Zlíně dne 27. listopadu 2020

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval(a) samostatně a použitou literaturu jsem citoval(a).
V případě publikace výsledků budu uveden(a) jako spoluautor.

Ve Zlíně 4.3. 2021

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) *Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.*

(3) *Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.*

2) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:*

(3) *Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).*

3) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:*

(1) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.*

3). *Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.*

(2) *Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.*

(3) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jim dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihledne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.*

ABSTRAKT

Bakalářská práce je zaměřena na důvody rodičů pro volbu lesní mateřské školy.

V teoretické části je popisováno alternativní vzdělávání, lesní mateřská škola, její historie, a dále její typy, klady a zápory, či zázemí lesní mateřské školy.

V praktické části jsou pak prezentovány důvody rodičů těch dětí, které navštěvují lesní mateřskou školu. Z výsledků vyplývá, že mezi nejčastější důvody můžeme zařadit lásku a úctu k přírodě či pobyt a pohyb venku za každého počasí.

Klíčová slova: alternativní vzdělávání, lesní mateřská škola, důvody volby, rozhodování

ABSTRACT

The bachelor thesis is aimed at the reasons why parents choose an outdoor preschool for their children. The theoretical part of the thesis describes alternative education, especially focuses on outdoor preschool, its history, categories, its setting, or pros and cons of outdoor preschools. In the practical part, there are shown reasons of parents whose children visit outdoor preschools. Research shows that the most common reasons for leaving their children in outdoor preschools are love and respect for nature or that children spend time outdoors in all weathers.

Keywords: alternative education, forest kindergarten, reasons for choice, decision making

Děkuji zejména mému vedoucímu bakalářské práce prof. Ivo Jiráskovi za odborné vedení, cenné rady a připomínky. Velké díky taky patří rodičům lesních mateřských škol, kteří absolvovali nahrávání rozhovorů, a pomohli mi tak k dopracování celé bakalářské práce. A také bych chtěla poděkovat celé mé rodině, především rodičům a příteli za to, jakou důvěru do mě vložili, a jakou trpělivost se mnou během vypracovávání měli.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	10
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 ALTERNATIVNÍ VZDĚLÁVÁNÍ	12
2 VZNIK A VÝVOJ LESNÍCH MATEŘSKÝCH ŠKOL	15
2.1 LESNÍ MATEŘSKÉ ŠKOLY VE SVĚTĚ.....	15
2.2 LESNÍ MATEŘSKÉ ŠKOLY V ČESKÉ REPUBLICE	16
3 CHARAKTERISTIKA LESNÍCH MATEŘSKÝCH ŠKOL	17
3.1 CO JE LESNÍ MATEŘSKÁ ŠKOLA	17
3.1.1 Typy lesní mateřské školy.....	18
3.2 LESNÍ MŠ X EKOŠKOLKA	19
3.3 LESNÍ MŠ X LESNÍ KLUB	20
3.4 LESNÍ MŠ X BĚŽNÁ MŠ	20
3.5 KLADY A ZÁPORY LMŠ.....	22
3.6 ASOCIACE LESNÍCH MATEŘSKÝCH ŠKOL	23
3.7 PŘÍKLADY Z DOBRÉ PRAXE	23
3.8 ZÁZEMÍ LESNÍ MATEŘSKÉ ŠKOLY	24
4 PROCES ROZHODOVÁNÍ	26
4.1 ROZHODOVÁNÍ.....	26
4.2 DESATERO ROZHODOVÁNÍ.....	26
4.3 CO NÁM OVLIVŇUJE ROZHODOVÁNÍ?.....	28
II PRAKTICKÁ ČÁST	29
5 METODOLOGIE VÝZKUMU	30
5.1 CÍLE A OTÁZKY VÝZKUMU.....	30
5.2 METODA A ANALÝZA SBĚRU DAT	30
5.3 VSTUP DO TERÉNU.....	31
5.4 VÝZKUMNÝ SOUBOR	31
5.4.1 Charakteristika výzkumného souboru	32
6 ANALÝZA A INTERPRETACE VÝSLEDKŮ VÝZKUMU	34
6.1 UČITEL JAKO PRŮVODCE.....	35
6.2 VENKU JAKO VE TŘÍDĚ	36
6.3 PŘÍRODA.....	38
6.4 STRAVOVÁNÍ.....	39
6.5 RODIČE JAKO AKTÉŘI VE VZDĚLÁVÁNÍ.....	39

6.6	ZDRAVÉ DÍTĚ	41
6.7	DOSTUPNOST	42
6.8	PROSTOR PRO DÍTĚ	42
7	SHRNUTÍ VÝSLEDKŮ.....	45
8	DISKUZE	47
	ZÁVĚR	48
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	49
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	52
	SEZNAM OBRÁZKŮ.....	53
	SEZNAM TABULEK	54
	SEZNAM PŘÍLOH	55

ÚVOD

Ve své bakalářské práci se budu věnovat alternativní pedagogice v propojení s lesní mateřskou školou (dále jen LMŠ). A také analýze dat získaných pomocí rozhovorů s rodiči na konkrétní výzkumnou otázku, a to proč si rodiče vybírají pro své potomky lesní vzdělávání, a ne vzdělávání klasické.

LMŠ je forma alternativního předškolního vzdělávání, která probíhá venku, a to za každého počasí. Můžeme říci, že způsoby lesní pedagogiky jsou u nás stále se rozšiřujícími způsoby, nejenom pro rodiče a jejich děti, ale také pro učitele, kteří vykonávají činnosti v lesní školce. Lesní pedagogika je forma environmentálního vzdělávání, která probíhá v lese. Pod tímto pojmem si Kapuciánová představuje *„pedagogické působení na děti ve venkovním prostředí s využití všech možností, jaké nám dává okolní příroda.“* (Kapuciánová, 2010, s. 11)

Podle Knight (2013) vychází koncepce lesního vzdělávání z odkazu Steinerovy filozofie, z Montessori pedagogiky, a v neposlední řadě také z výchovně-vzdělávacího přístupu Reggio Emilia. Hlavní záměr je pak v tom, že si děti v přírodě vytváří svůj vlastní svět a jsou vybaveni „sty jazyky“, jejichž prostřednictvím mohou vyjádřit své nápady. Mají dostatek volného pohybu venku na zahradě, a mají na výběr z mnoha činností, které si samy volí.

Dále má moje bakalářská práce za cíl v teoretické části popsat alternativní fenomén LMŠ a v části empirické pak popsat důvody rodičů pro volbu LMŠ.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 ALTERNATIVNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

„Pojem alternativní škola se začal objevovat zhruba v sedmdesátých letech 20. století k označení škol, které se snažily vyhovět požadavkům alternativních životních stylů nespokojených s organizací a obsahem veřejného školství. Mezi alternativní směry však jsou dnes zařazovány i ty, které vznikaly již počátkem 20. století v rámci tzv. reformního pedagogického hnutí“. (Vališová, Kasíková, 2011, s. 96)

Pojmy jako „alternativní škola“ či „alternativní vzdělávání“, čím dál častěji vyskytující se pojmy, mají mnoho významů a užívají se taktéž jako synonyma například pro netradiční či svobodnou školu, anebo pro školu, která svým způsobem odmítá metody běžného školství.

Avšak v oblasti alternativního vzdělávání dochází k odlišnému chápání pojmů „alternativní škola“, „alternativní vzdělávání“, aj., a to, co se týká nejen jednotlivých zemí či kontinentů, ale také různých pedagogických teorií. Můžeme tedy říci, že vzniká určitý „terminologický chaos“. (Průcha, 2012, s. 21)

„V České republice je alternativní škola školou, která se odlišuje od hlavního vzdělávacího proudu tím, že se snaží převážně odstraňovat nedostatky školy běžné a zaměřuje se spíše na osobnost samotného žáka s ohledem na jeho učení či kvalitu vzdělávání.“ (Šafránková, 2019; Průcha, 2012)

Naproti tomu třeba v USA termín „alternativní škola“ (angl. „alternative school“) označuje jakékoliv inovace ve vzdělávání ve všech školách, a to jak v soukromých, tak i ve státních.

Podle Průchy taktéž můžeme odlišovat alternativní školy v jiných:

- „způsobech organizace výuky nebo života dětí ve škole,
- kurikulárních programech (například ve změnách obsahu či cílech ve vzdělávání),
- parametrech edukačního prostředí,
- způsobech hodnocení výkonů žáků (např. slovní hodnocení dětí či žáků),
- vztah mezi školou a rodiči, školou a kulturními institucemi, aj.“.

(Průcha, 2012, str., 25)

Pouze samotná terminologie alternativního vzdělávání nám nebude stačit k tomu, abychom si charakterizovali alternativní vzdělávání a alternativní školy, a proto je také důležité si dále objasnit a přiblížit jejich vlastnosti i funkce.

Co se týká funkcí, podle Průchy alternativní školy plní funkci: **kompensační, diverzifikační a inovační:**

1. Funkce kompenzační

Tato funkce vzniká proto, aby alternativní školy určitým způsobem nahradily ty nedostatky, které se vyskytují ve státním školském systému. Jednoduše řečeno, alternativní škola uspokojuje děti v tom, v čem je klasické školy uspokojit nemohou.

Ve výsledku můžeme říci, že pokud by klasické školy uspokojovaly děti a rodiče v tom, v čem ty alternativní, vůbec by nemuselo docházet k tomu, že alternativní školství bude nabízet tolik druhů škol. Což ale v praxi pochopitelně nejde, a to z toho důvodu, že je nemožné, aby státní klasická škola uspokojila členy po všech stranách. (Průcha, 2012)

2. Funkce diverzifikační

Tato funkce se týká plurality a rozmanitosti vzdělávání. Dnešní společnost potřebuje výběr z více vzdělávacích institucí, a právě alternativní školy tyto výběry rozšiřují. (Průcha, 2012)

3. Funkce inovační

Tato funkce je zase důležitá proto, že alternativní školství vytváří prostor pro experimentování a další inovace ve vzdělávání, především v oblasti učiva.

(Průcha, 2012)

V první kapitole této práce jsme se setkali také s pojmem, který úzce souvisí s alternativním vzděláváním, a to pojem „**inovace**“. Alternativní vzdělávání či alternativní škola, jak už jsme si řekli, odstraňuje nedostatky tradiční školy, s pohledem na osobnost žáka a jeho učení, či na jeho učitele.

Existuje mnoho termínů a různých obměn tohoto pojmu.

Čábalová termín inovace vysvětluje: „*Obecně lze termín „inovace“ vysvětlit jako určitou obnovu nějakého systému nebo jako zavedením něčeho nového*“. (Čábalová, 2011, str. 70)

Zde například můžeme zařadit zavedení internetu do škol pro zkvalitnění výuky.

Inovaci v edukaci považujeme spíše jako pozitivní jev. Avšak ne všechny inovace musí být nutně vždy pozitivní a celospolečensky akceptovatelné. Zde pak například můžeme zařadit vynález jaderných zbraní.

Ve výchově a vzdělávání pak můžeme tento pojem chápat jako termín pro nová opatření, například pro nové pedagogické postupy, či jiné přínosy pro zkvalitnění výuky.

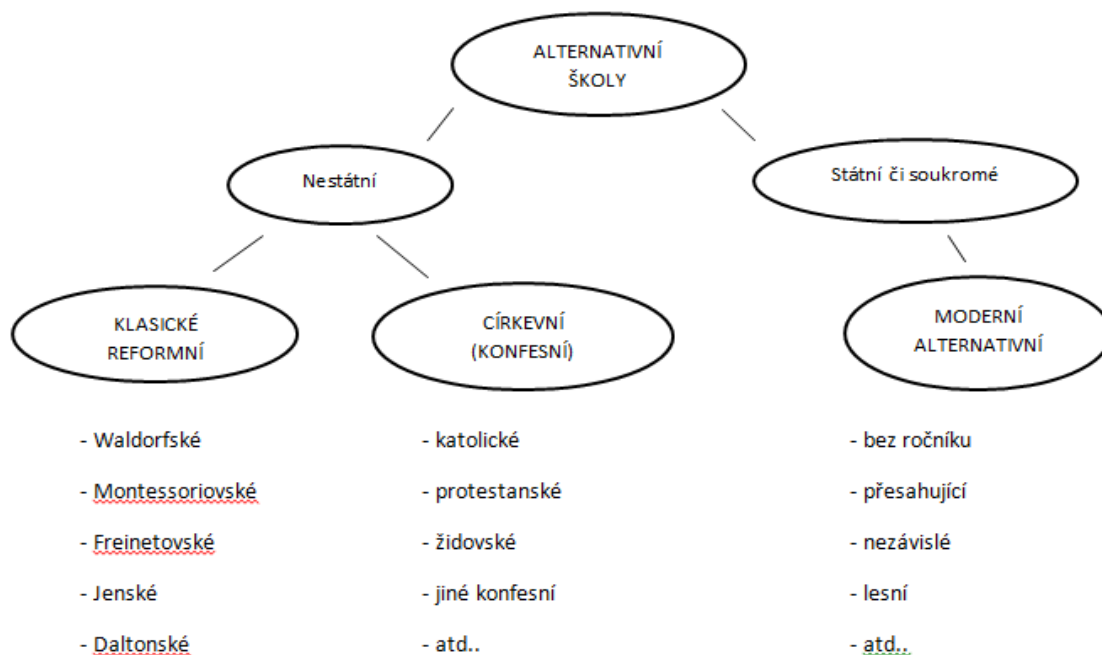
Ve světě postupně vznikaly různé typy alternativních škol. Některé školy byly pouze soukromé a jiné se uplatňovaly i v sektoru státního školství. A protože alternativních škol je nespočetně mnoho, Průcha vytvořil typologii, aby usnadnil orientování se v alternativním školství.

Průcha tak rozlišuje tři hlavní skupiny alternativního školství:

1. Klasické reformní školy,
2. Církevní (konfesní) školy,
3. Moderní alternativní školy. (Průcha, 2012)

Průcha pak dále ve své knize uvádí u jednotlivých skupin příklady konkrétních škol. Ty si zde názorně zkonkretizujeme:

Obrázek 1 *Typologie alternativních škol*

(Průcha, 2012, s. 46)

Jak z obrázku vyplývá, mezi moderní alternativní školy lze začlenit rovněž LMŠ, které se následně budu ve své práci věnovat podrobněji.

2 VZNIK A VÝVOJ LESNÍCH MATEŘSKÝCH ŠKOL

V další kapitole se seznámíme se vznikem LMŠ.

Za samotnou zakladatelku LMŠ je považována Ella Flatau pocházející z Dánska. Ella Flatau byla matka čtyř dětí, se kterými společně trávila čas procházkami či výlety do lesa. A právě tento přístup – výchova dětí v přírodě – vzbudil velký zájem i u ostatních rodičů. A právě z iniciativy Elly Flatau a rodičů, došlo k založení první LMŠ, a to v roce 1954. (lesnims.cz)

Tato myšlenka – vzdělávat děti k přírodě – nezůstala pouze v Dánsku. Myšlenka byla dále přijata a postupně se tedy LMŠ rozšiřovaly i do Německa, Rakouska, Švédska či Švýcarska. (Opravilová, 2016)

2.1 Lesní mateřské školy ve světě

Skandinávské země mají bezpochyby k přírodě blízko, a proto není velkým překvapením, že první LMŠ vznikaly právě v těchto zemích. (Knight, 2013)

Historicky první LMŠ byla založena v roce 1954. (Opravilová, 2016; Knight, 2013; lesnims.cz) V Dánsku jsou LMŠ (nazývané též jako přírodní nebo parkové) označovány jako „venku za každého počasí“.

Ve Švédsku pak první podobu LMŠ založila v roce 1985 Siw Linde (Oprchalová, 2011). Co se týče Německa, myšlenka LMŠ byla vstřícně přijata a rozšiřována a tak zde byla první LMŠ založena roku 1993, zvaná jako „waldkindergarten“. Zde jsou za zakladatelky považovány Kerstin Jebsen a Petry Jaeger. (lesnims.cz)

Zakladatelkou lesní pedagogiky na Slovensku se stala paní Renata Čermáková, která po setkání s Terezou Valkounovou (zakladatelkou Asociace LMŠ u nás) zakládá v roce 2010 LMŠ, která v té době byla v provozu s kapacitou 12 dětí. Nejdříve však školka nefungovala oficiálně. Zde pak povědomí o existenci LMŠ stoupá po roce 2012, kdy zároveň na Slovensku vzniká „OZ Detský lesný klub Domček“. (Ušiaková, 2015)

Koncept lesních MŠ se dnes rychle šíří, a proto se s ním nesetkáváme pouze v již zmíněných zemích, ale například i ve Spojených státech Amerických, či Japonsku nebo Švýcarsku.

2.2 Lesní mateřské školy v České republice

V našich podmínkách pak Eduardem Štorchem byla založena přírodní škola v Libni (1926 – 1930). (Koťátková, 2014)

Pokud však pomineme tento pokus o vytvoření školy v přírodě, tak můžeme vidět, že myšlenka lesní pedagogiky k nám přišla opravdu až na počátku 21. století. (Opravilová, 2016)

Významným krokem pro počátky LMŠ u nás, můžeme zaznamenat rok 2010, kdy vzniká taktéž asociace LMŠ, která u nás nachází inspiraci v německých zemích. Tedy právě po roce 2010 začaly u nás vznikat první lesní třídy při mateřských školách a také postupem času i samostatné lesní mateřské školy. Na konci roku 2010 na našem území pak existovalo celkem 5 LMŠ. Mezi lety 2010 – 2012 MŠMT ověřovalo toto vzdělávání a výzkum nakonec ukázal, že vzdělání v LMŠ je srovnatelné s klasickými MŠ. (Ušiaková, 2015)

Právě od tohoto roku, tedy od roku 2012, počet LMŠ mnohonásobně vrůstal. Vždyť pouhé dva roky trvalo, než se počet dostal nad 100. Konkrétně v roce 2014 zde již bylo 115 škol. (lesnims.cz)

V dnešní době můžeme říci, že počet LMŠ v ČR stále stoupá. Konkrétně, když se podíváme do mapy na stránkách asociace LMŠ, tak můžeme vidět počet 137 LMŠ. Největší počet LMŠ se v současnosti nachází ve Středočeském kraji. Druhé největší krajské město ČR, tedy Brno a jeho Jihomoravský kraj, je zároveň druhým krajem v počtu LMŠ. Ostatní LMŠ jsou rozmístěny po celém území. Najdeme je také například u Plzně, Liberce, Ostravy či Zlína. (lesnims.cz)

3 CHARAKTERISTIKA LESNÍCH MATEŘSKÝCH ŠKOL

V předchozí kapitole jsme se dozvěděli něco o historii LMŠ.

V další části se pokusím zmapovat stále se rozšiřující fenomén LMŠ.

Základním znakem lesní školky je ten, že se veškerá edukace odehrává venku, a to za každého počasí. Děti tráví svůj školní den na čerstvém vzduchu, a to v lesích, na loukách a polích či zahradách mateřské školy. Můžeme tedy říci, že lesní vzdělávání je vzdělávání bez zdí a plotů. (Jančaříková, 2013)

3.1 Co je lesní mateřská škola

Za LMŠ můžeme považovat nový druh alternativního předškolního vzdělávání založený na ideologii „lesní pedagogiky“. Dále je možné za LMŠ považovat zvláštní typ ekoškolky, (která se od té klasické liší například jiným interiérem), klasickou mateřskou školu s lesními prvky anebo lesní třídu při běžné mateřské škole. (Vošahlíková, 2010) Základem lesní pedagogiky je pak pedagogika zaměřená na dítě.

Co se týká oficiální definice LMŠ, tak LMŠ definuje školský zákon (561/2004 Sb. V aktuálním znění): „*Za lesní mateřskou školu se považuje mateřská škola, ve které vzdělávání probíhá především ve venkovních prostorách mimo zázemí lesní mateřské školy, které slouží pouze k příležitostnému pobytu. Zázemí lesní mateřské školy nesmí být stavbou.*“ (Školský zákon 561/2004 Sb. v aktuálním znění, § 34 (9))

Rozvoj všech schopností a dovedností dětí, probíhá v přírodě, v přímém kontaktu s ní. Děti se tak učí k přírodě chovat správně a využívat ji tak, aby ji nepoškozovaly. Program v LMŠ se inspiruje ročními obdobími a změnami, které nám příroda přináší. Děti tak opravdu vnímají všechny změny, které nám příroda přináší, a učí se zacházet také s přírodními živly, se kterými se v přírodě můžeme setkat. (Šmelová & Prášilová a kol, 2018)

Aktivity a činnosti dětí probíhají mimo uzavřené prostory a to venku, v přírodě, na vzduchu, a to za každého počasí. „*Neexistuje totiž špatné počasí, nýbrž špatně oblečené a vybavené dítě.*“

Skupiny dětí bývají zpravidla věkově smíšené a jsou součástí menšího kolektivu, než tomu je u běžné mateřské školy. A to proto, aby byla usnadněna interakce mezi učitelem a dítětem při vzájemné komunikaci, ale také pro bezpečnost dětí. (Vošahlíková, 2010)

Co se týče pedagogů lesních mateřských škol, tak zde můžeme potkat nejen ženy, ale také muže, pro které je lesní pedagogika velkým lákadlem. (Šneberger, 2014) Tito pedagogové jsou pak vzděláváni na seminářích, které zpravidla pořádá Asociace lesních mateřských škol a dále jezdí na vzájemné exkurze nejen po Česku, ale i do zahraničí. (Kořátková, 2014) Podle Opravilové pak pedagog v LMS především dbá na to, aby si děti hrály samostatně, a to pokud možno bez umělých podnětů (hračky, média, aj.) a bez zásahů dospělých. (Opravilová, 2016)

LMS je zapsána v rejstříku škol a školských zařízení a od státu dostává finanční prostředky pro její provoz. Děti navštěvující toto vzdělávání v ní mohou absolvovat poslední povinný předškolní rok. Dále fungování LMS kontroluje Česká školní inspekce a také Krajská hygienická stanice. (lesníms.cz)

Často se také setkáváme s pojmy „lesní“ a „přírodní“ školka. Tyto termíny jsou často chápány tak, že znamenají totéž. Mezi těmito dvěma vzdělávacími zařízeními ovšem existují značné rozdíly. Lesní školky se zabývají tím, jak přivést děti do přírody, kdežto přírodní školky mají myšlenku opačnou, a to přivést přírodu do školky. (Lier, 2007)

3.1.1 Typy lesní mateřské školy

Vošahlíková dále z hlediska organizace rozděluje LMS do dvou základních typů:

- a) Samostatná lesní mateřská škola
- b) Integrovaná lesní mateřská škola (Vošahlíková, 2010)

Dále také mohou existovat i různé podoby zapojení lesní pedagogiky do běžných MŠ. Zde můžeme například zařadit projektové dny, týdny či měsíce v lese, „lesní dny“, aj. Dále také můžeme rozdělit lesní pedagogiku na již zmíněné „ekoškolky“ či „lesní kluby“ (Vošahlíková, 2010)

Samostatná lesní mateřská škola bývá zpravidla nezávislá na klasické MŠ. Zázemí této mateřské školy může tvořit tzv. jurta, srub či maringotka, kde lze spát či vařit, nebo kde se mohou děti schovat před případným velmi nepříznivým počasím. V případě, že LMS nevlastní žádný objekt, může pro případ velmi nepříznivého počasí využívat některé městské instituce. Např. škola, knihovna, tělocvična, a jiné instituce s esteticko – výchovným programem. (Vošahlíková, 2010)

Asi nejrozšířenější samostatné LMS jsou v Německu, nazývané „*Waldkindergarten*“, kde se jich v současnosti nachází přes jeden tisíc. (Vošahlíková, 2010)

Integrovaná lesní mateřská škola kombinuje lesní mateřskou školu a mateřskou školu běžného typu. Podle Ingrid Miklitz (Miklitz in Vošahlíková 2010) lze kombinaci LMŠ s běžnou MŠ uskutečnit následujícím způsobem:

- a) Běžná MŠ s lesní třídou
- b) Samostatná lesní MŠ se zázemím v běžné MŠ

(Miklitz in Vošahlíková 2010)

Lesní třída běžné MŠ vychází denně, alespoň dopoledne, do přírody. V některých MŠ se mohou děti rozhodnout, jestli stráví čas venku, v přírodě, či uvnitř MŠ. Pokud lesní třída stráví celé dopoledne v přírodě, pak se vrací do MŠ na oběd, odpočinek a odpolední program. (Vošahlíková a kol., 2012)

Dále můžeme vidět uplatnění prvků LMŠ v jednorázových projektech, projektových týdnech či lesních dnech. Tyto projekty v ČR pak trvají zpravidla jeden až tři týdny a na přípravě se podílí celý pedagogický sbor. V Německu pak můžeme vidět pravidelné „lesní dny“ čím dál častěji – zpravidla jeden den v týdnu je věnován pobytu v přírodě, podle hesla „za každého počasí“. (Vošahlíková a kol., 2012)

3.2 Lesní MŠ x ekoškolka

V této kapitole jsme se setkali také s pojmem, že lesní mateřskou školu je možné považovat za tzv. „zvláštní typ ekoškolky“.

Ekologicky zaměřená mateřská škola, ve zkratce tzv. „ekoškolka“, nás může nalákat na jinak přetvořenou zahradu, interiéry, kde se budou nacházet přírodní materiály, nástěnka, která bude nejen rodiče zvat na různé výlety do přírody po okolí nebo jídelníček, který bude dětem nabízet potraviny založené na bio kvalitě. Tak k takové proměně se dnes může rozhodnout kterákoliv mateřská škola. (Vošahlíková, 2010)

Můžeme si tedy říci, že označení ekoškolka je prozatím volně použitelné, a tak není pro toto označení potřeba zvláštní registrace či povolení.

Co ovšem Vošahlíková říká je to, že pro ekoškolku je nejpodstatnější denní praxe. Taková praxe, do které vstupují děti, učitelé a samozřejmě i rodiče.

Základní cíle ekoškolky Vošahlíková shrnuje:

- „umožnit dětem denně pobyt v přírodě nebo v přírodně upravené školní zahradě,

- *pečovat o zdravý životní styl dětí prostřednictvím zdravého stravování, dostatku příležitostí k pohybu v přírodním terénu, otužování venku za každého počasí,*
- *nabízet podněty přiměřené věku vedoucí k aktivnímu učení v přírodě – posílit učení pozorováním, experimentováním, zážitky a hrou v přírodě,*
- *podpořit elementární základy pro odpovědný postoj k životnímu prostředí,*
- *snižovat ekologickou zátěž provozu MŠ,*
- *aktivně zapojit děti a rodiče do péče o místní prostředí,*
- *podporovat udržitelný rozvoj komunity MŠ.*“ (Vošahlíková, 2010, str. 13)

Tak k takové eko podobě se může rozhodnout kterákoliv mateřská škola. V jedné ekoškole se budou věnovat tříděním odpadů, ve druhé budou odebírat suroviny od místních dodavatelů, v další zase mohou využívat pouze hračky z eko materiálu či mohou investovat do solárních panelů. Zkrátka a dobře, každá ekoškolka bude něčím originální.

3.3 Lesní MŠ x lesní klub

V mé bakalářské práci se nesetkáváme jen s pojmem lesní škola či ekoškola. Ale v literatuře se také můžeme setkat s pojmem „lesní klub“ (dále LK).

Zásadním rozdílem mezi LK a LMŠ je to, že LK není zapsán v rejstříku škol a školských zařízení a ani nedostává žádné pravidelné příspěvky od státu. Co se týče povinného poslední roku předškolní docházky, tak v lesním klubu to umožněno není. Zpravidla bývá lesní klub dlouhodobý komunitní projekt, který vytváří příležitosti na míru. Příležitosti na míru možnostem, podmínkám či samotné komunitě a místu, ve kterém se nachází. (lesnims.cz)

3.4 Lesní MŠ x běžná MŠ

V přechozích tématech jsme se dotkli rozdílů mezi LMŠ a ekoškolou a mezi LMŠ a lesním klubem. V této kapitole se zaměříme na rozdíl mezi LMŠ a běžnou MŠ.

Největší rozdíl, který si dokážeme představit, je ten, že děti v LMŠ tráví celý rok a každý den venku v přírodě. Klasickou budovu k dispozici nemají. Tato příležitost jim umožňuje poznat přírodu z blízka. Příroda a pobyt na čerstvém vzduchu dává dětem mnohem větší prostor, kde mohou neomezeně využívat plochu k běhu, k tančení či dovádění, nebo pro rozvoj hrubé motoriky, na rozdíl od budovy MŠ. (Vošahlíková, 2010)

To dokládá i výzkum psychologičky Sarah Kiener, ve své práci „*Kindergärten in der Natur – Kindergärten in die Natur? Fördert das Spielen in der Natur die Entwicklung der Motorik und Kreativität von Kindergartenkindern?*“ který byl proveden v roce 2003 a zabýval se tím, jak může hraní v přírodě posílit dovednosti dětí. Výzkum byl uskutečňován ve třech typech mateřských škol. Konkrétně to byly klasické mateřské školy, mateřské školy, které pobývají alespoň jeden den v lese a nakonec i samostatné LMŠ. Dohromady získala informace o 181 dětech a s každým dítětem vedla na začátku i konci docházky motorický test.

A výsledky:

- Děti z LMŠ dělaly během testování mnohem větší pokroky v hrubé motorice, než děti z klasické MŠ. Žádné velké rozdíly nebyly ani u dětí, které navštěvují klasickou MŠ a mezi dětmi MŠ, které stráví venku jeden předem domluvený den.

Studie tedy poukázala na to, že hra a pobyt v přírodě v LMŠ, má lepší vliv na vývoj motoriky. Kromě toho měly také děti z LMŠ více trpělivosti jak při hraní, tak při své cestě ke stanovenému cíli. (Kiener, 2003)

Třetí, na pohled taktéž viditelný rozdíl, můžeme spatřit v hračkách a způsobu jak si s nimi děti hrají a jak s nimi zachází. V běžné mateřské škole můžeme na první pohled vidět velice líbivé, do detailu vyrobené a hodně barevné materiály. V LMŠ tyto hračky a materiály nahrazují předměty, které si děti sami najdou v přírodě. Děti v LMŠ tedy nepotřebují žádné moderní vybavení, jako jsou tablety, projektové tabule aj. (Vošahlíková, 2010)

Oproti klasické MŠ, kdy bývá zpravidla věkově stejná třída, je pro LMŠ typická věkově smíšená skupina a zpravidla menší počet dětí ve skupině. (Koťátková, 2014) Doporučuje se pro LMŠ 12 až 22 dětí, ovšem v praxi se jedná spíše o děti 15. Což naznačuje to, že kvalita péče a práce by měla být v LMŠ individuálnější. (Vošahlíková, 2010)

Dalším rozdílem je spolupráce mezi školou a rodiči. Proč je právě spoluúčast rodičů v LMŠ vyšší, než u klasické MŠ? Samotní rodiče totiž bývají často u zrodu LMŠ, a právě proto má mnohem větší snahu se zapojit do chodu školky. (Vošahlíková, 2010) Právě spoluúčast rodičů je podle mého názoru důležitá a měla by být součástí všech druhů vzdělávání.

3.5 Klady a zápory LMŠ

Jaká mohou být pozitiva lesního vzdělávání a jaká negativa?

Výhodou lesní mateřské školy jsou nižší, jak zřizovací, tak i provozní náklady, kdy celkový provoz lesní školky můžeme brát jako úspornější, a to především díky jednoduchému zázemí. (Vošahlíková, Krajhanzl a Vostradovská, 2012) Mezi další výhody můžeme zařadit dynamičtější důraz na rozvoj dovedností spojených s kontaktem v přírodě. To můžeme umožnit tím, že v lesních třídách bývá nižší počet dětí a vždy jsou doprovázeny dvěma dospělými. (Vošahlíková a kol., 2012)

Další prioritou a pozitivem LMŠ se staly výchovné záměry (Opravilová, 2016, str. 56) a právě rozvoj kreativity, myšlení a rozvoj hrubé motoriky, jak už jsem zmiňovala v předchozí kapitole.

Další, podle mého názoru významné pozitivum, vidím ve spolupráci s rodiči. Ta, jak už jsme zmiňovali, oproti klasické MŠ bývá dynamičtější. A to zpravidla z toho důvodu, že často u zrodu LMŠ stojí právě sám rodič. Rodiče tak LMŠ spoluutváří. Podle některých lesních pedagogů tak neshledáváme rozdíly mezi rodinou a školou. (Vošahlíková, 2010)

Podle článku od autorů Michek a Nováková, jsou pozitiva viděna ve společenských aspektech, například ve zvyšování kapacit mateřských škol, což vidí samotnou výhodu i sami politici, a to proto, že je v klasických MŠ často nedostatek místa pro všechny děti. Pobyt v přírodě, třídění odpadu, povědomí o změnách přírody, pojmenování všech druhů rostlin, keřů či stromů, i takovou výhodu shledávají výše zmiňovaní. (Michek & Nováková, 2015)

Další výhodou je mužský element v předškolním vzdělávání. Podle Václava Šnebergera *„Muži otevírají svět dětem jiným způsobem než ženy a institucionální výchova i vzdělávání zásadně postrádá účast mužů. Ti jsou pro zdravý vývoj dětí, stejně potřební jako ženy.“* (Šneberger, 2014) Nutno podotknout, že podle Průchy je v klasické MŠ neuvěřitelných 99,8% žen a pouze hodně malé množství mužů. V klasickém školství, tak mluvíme o feminizaci, kde konkrétně v mateřských školách je feminizace absolutní. (Průcha, 2013) V LMŠ pak mužské zastoupení je až desetkrát větší. (Šneberger, 2014)

Jako částečné negativum bych viděla v tom, že se lesní pedagogové nesečkáávají s úplně dobrým ohlasem. Často slyšíme, že v LMŠ děti určitým způsobem trápí, jsou pořád venku, v zimě, v dešti, i ve sněhu. Což ale pedagogy úplně netěší, protože vzdělávání v LMŠ je

stejně plnohodnotné, jako vzdělávání v klasické MŠ. Jak už jsem zmiňovala, LMŠ často trápí nedostatek financí, a tak právě rodiče jsou ti, kteří měsíčními příspěvky pomáhají LMŠ. Což může být jistým způsobem taktéž negativum, protože ne všichni rodiče si mohou dovolit vzít z rodinné kasičky tolik peněz. (Vošahlíková, 2010)

3.6 Asociace lesních mateřských škol

V některých kapitolách jsme si již zmiňovali pojem „Asociace lesních mateřských škol“ (dále jen ALMŠ). Ale co taková asociace dělá a co má za cíl?

Vzhledem ke zvláštním podmínkám v ČR není možno LMŠ zařadit do sítě MŠ, a proto se sdružují právě v rámci ALMŠ. Asociace sdružuje přibližně 120 LMŠ a lesních klubů na území celé České republiky. Je otevřena všem, jak rodičům, tak pedagogům, ale i těm, kterým je přírodní vzdělávání blízké a chtějí se jím dále inspirovat. (Jančaříková & Kapuciánová, 2013)

Cílem ALMŠ je:

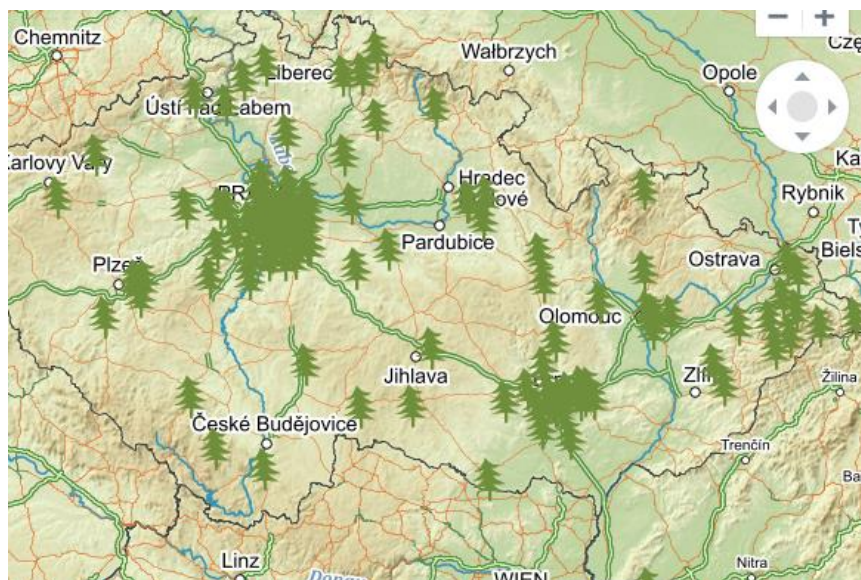
- Poskytovat poradenství a metodickou pomoc subjektům, které se lesním vzděláváním zabývají,
- poskytovat pomoc při kontaktu a jednání s orgány veřejné moci těm osobám, které se zabývají vzděláváním podle principů lesní pedagogiky,
- provozovat internetové stránky, jakožto na nich komunikovat a informovat v oblasti péče o děti a vzdělávání podle principů lesní mateřské školy,
- podporovat environmentální výchovu,
- podporovat subjekty, které se tímto vzděláváním zabývají.

(Jančaříková & Kapuciánová, 2013)

3.7 Příklady z dobré praxe

Na mapě, kterou můžeme nalézt na internetových stránkách asociace lesních mateřských škol, můžeme vidět rozmístění tohoto vzdělávání. V současnosti můžeme na území České republiky vidět až téměř 137 lesních mateřských škol. Nejvíce jich pak můžeme vidět u větších měst, jako Praha či Brno. Na mapě můžeme ale také vidět nejen lesní mateřské školy, které jsou již zapsány v rejstříku MŠMT, ale můžeme zde také vidět lesní kluby. (lesnims.cz)

Obrázek 2 Rozmístění LMS v ČR

3.8 Zázemí lesní mateřské školy

„Prostředí LMS respektuje potřeby dětí a zajišťuje nezbytné podmínky pro jejich uspokojení.“ (Opravilová, 2016, str. 253) Edukace dětí v lesní školce probíhá převážně venku, za každého počasí, a proto je pro ně bezesporu nejvyšší prioritou bezpečnost.

Co se týče zázemí, je určeno spíše pro příležitostné chvílky. Zajišťuje teplo. Zde se tedy děti mohou zahřát a ukrýt před velmi špatným počasím, nebo místo, které může sloužit jen pro usušení oblečení. Dále jej můžeme využít jako místo pro stolování během oběda, či pro odpočinek dětí. A v neposlední řadě pro úschovu náhradního oblečení dětí, hygienických potřeb či různých didaktických pomůcek pro vzdělávání dětí.

Spousty z nás se ptá, jak vůbec vypadá zázemí lesní školy?

V příručce pro průvodce lesního klubu je uvedeno pár bodů, jak by mělo zázemí vypadat.

Už z názvu nám napoví, že zázemí by se mělo nacházet v prostředí přírody nebo alespoň v její bezprostřední blízkosti, které bude snadno dostupné dětem. Dále bezesporu, hlavně v zimním období, musí být místo zahříváno, např. kamny či topení a tyto zařízení musí být pravidelně kontrolovány, tedy zde musí probíhat pravidelná revize. Musí být udržováno v čistotě, zásobeno vodou z bezpečného zdroje a na místě se musí pochopitelně nacházet toaleta, umyvadlo a další nezbytné hygienické vybavení. (Anonym. n.d.)

Může jím být tedy nějaký srub, maringotka, jurta, teppe nebo taky jen nějaký karavan. Jak už jsem ale zmiňovala, některé LMS nemusí mít svoje zázemí, ale mohou se dohodnout

s jinou školou, či veřejnou institucí. Bývá to zpravidla škola, knihovna, dům dětí a mládeže, aj. (Anonym. n.d.)

Takovéto zázemí se pak nazývá „ochranný prostor“. (Vošahlíková a kol., 2012)

Stravování:

Co se týče způsobu stravování, je pochopitelně odlišný, než je tomu v běžných MŠ. LMŠ totiž zpravidla nemají svou vlastní kuchyni, a tak si děti nosí dopolední svačinky z domova. Obědy si většinou LMŠ nechává přivážet z některé z místních jídelen. V některých LMŠ využívají pedagogové možnost si připravit společně s dětmi teplé jídlo na ohni. Jedná se zpravidla o vlastní suroviny, které si společně vypěstovali na zahrádce nebo přinesli rodiče z domova. A na konec odpolední svačinka. Ta bývá ve většině případů zajišťována právě LMŠ. (Vošahlíková a kol., 2012)

Oblečení:

„Je vhodné rodiče předem upozornit, že děti přijdou z venku téměř jistě špinavé, někdy i s roztrhanými nohavicemi či rukávy, a je proto vhodné oblečení přizpůsobit této realitě.“
(Vošahlíková, 2010, str. 52)

A protože jsou děti venku zpravidla za každého počasí, je oblečení jejich důležitým prvkem jejich výbavy. V průběhu celého školního roku pak děti využívají tzv. „**cibulovité vrstvení**“. V zimě je potřeba více vrstev oblečení, a jako první pak vrstva nejteplejší. A jako nezbytné jsou náhradní rukavice, ponožky či čepice. (Vošahlíková, 2010)

V létě je pak doporučováno na ochranu před klíšťaty dlouhé oblečení, tedy dlouhý rukáv a dlouhé kalhoty. Dále pevná, nejlépe kotníková, obuv a taktéž jako ochrana před sluncem pokrývka hlavy. Za deštivého počasí jsou děti vybaveny gumovými holíčkami, pláštěnkou a nepromokavou bundou. Krom oblečení nosí každé dítě svůj batůžek, ve kterém můžeme najít termosku s pitím (v zimě nejlépe s teplým čajem, v létě pak jakoukoliv vodu). Dále svačinu, podložku na sezení, deku a náhradní oblečení. (Vošahlíková, 2010)

4 PROCES ROZHODOVÁNÍ

A proto, že se má bakalářská práce zaměřuje na důvody rodičů pro volbu LMS, je důležité si tak něco říci o procesu rozhodování, který můžeme zaznamenat u rodičů, jež si vybírají MŠ pro své potomky.

4.1 Rozhodování

Rozhodování patří bezpochyby ke každodenní nutnosti. Rozhodujeme se například o nákupu věcí, či potravin, o tom co si denně oblíkáme či jíme. Rozhodujeme se také například, na kterou školu nastoupit nebo nenastoupit. (Koukolík, 2016)

Podle Skořepy je rozhodování, volba mezi dvěma či více možnostmi určitého jednání. Nejedná se však pouze o ledajakou volbu, ale jedná se o výběr, který pro jednotlivce nebo skupinu má přinést co nejefektivnější výsledek. (Skořepa, 2005)

Důsledkem špatného rozhodnutí pak může být pohroma jak pro člověka, jakožto jednotlivce, tak stejně tak i pro skupinu lidí. (Koukolík, 2016) Proto je důležité se správně rozhodnout. K lepšímu rozhodování se ve své knize vyjadřovala Nina Schautová. A my si nyní představíme její desatero, které nám napomáhá ke klidnému rozhodování.

4.2 Desatero rozhodování

V knize Rozhodování a intuice od autorky Schautové Niny si můžeme přečíst desatero pro naše klidné rozhodování, které je na každodenním seznamu našeho života.

1. Méně je více

Není potřeba se zahltit velkým množstvím možností. Je potřeba se hned na začátku rozhodnout, o čem opravdu chceme rozhodovat a o čem naopak rozhodovat nechceme. (Schautová, 2016)

2. Předsmrtné ohledání

Jinak řečeno, zaměřte se na vyvrácení svých domněnek. Přemrštěný optimismus či negativismus není pro rozhodování tím nejlepším. (Schautová, 2016)

3. Dejte na zkušenosti druhých

Moc často nás ovlivňuje to, v jaké situaci se nacházíme nebo v jaké náladě zrovna jsme. Toho se ale můžeme zbavit tím, že se spolehneme na zkušenosti a rozum druhých

lidí. „*Zeptat se druhých, je přitom jedním z nejlepších a nejsnazších způsobů, jak zjistit, co nás opravdu čeká*“ (Gilbert, 2007 in Schautová 2016, s. 299)

4. Naslouchejte svému nevědomí

Je také potřeba věnovat svou pozornost emocím a pocitům, abychom se správně mohli rozhodnout. (Schautová, 2016)

5. Pěstujte svou intuici

Abychom mohli využít celou svou intuici, je potřeba se o ni řádně starat a pečovat. Díky intuici se totiž můžeme správně rozhodnout. Intuice nám dává zpětnou vazbu, že naše rozhodnutí je, či není správné. (Schautová, 2016)

6. Počítejte s rizikem

Základem pro úspěšné rozhodování je eliminovat možnosti, které pro nás nejsou příliš využitelné a podstatné. V neposlední řadě je pak potřeba dát i na svou intuici. (Schautová, 2016)

7. Naučte se být šťastní

Zde se zaměřujeme na to, co náš život udělá lepším. Podle Schautové (2016) je to velmi jednoduché. Je potřeba se zbavit těch rozhodnutí, které pro nás nejsou klíčové.

8. Nebojte se závazku

Co se týče závazku, nebojme se slova „*napořád*“. Nejenom, že si toho obstaráme méně, ale naopak si to „*méně*“, více oblíbíme. (Schautová, 2016)

9. Chybujte s lehkostí

Jak říká Marcus Tullius Cicero, „*chybovat je v povaze člověka, ale jen hlupák na svém omylu setrvává*“ (Cicero, 106 - 43 př. n. l.) Proto buďme otevřeni tomu, že jsme se nemuseli rozhodnout nejlépe, a poučme se tak ze svých chyb. (Schautová, 2016)

10. Staňte se architekty rozhodování

Často se dostaneme do situace, kdy výsledek rozhodování neovlivní jen nás, ale i naše okolí. Je potřeba se tak zamyslet, jestli našim rozhodnutím neublížíme i lidem v naší populaci. Proto je vhodné při každém rozhodování podporovat i zdravou mysl. (Schautová, 2016)

A co nám samotné rozhodování ovlivňuje? Tím se zase zabýval František Koukolík ve své knize, který nám představil tři veličiny, které ovlivňují naše rozhodování.

4.3 Co nám ovlivňuje rozhodování?

František Koukolík představil tři následující veličiny, které nám ovlivňují rozhodování. A to:

1. **Pocit hodnoty**
2. **Míra nejistoty**
3. **Sociální interakce**

První veličina „**pocit hodnoty**“ je spojena s látkou nazývanou „*dopamin*“. Také jinak nazvána jako „*látka slasti*“. Tato látka je pak spojována s motivací pro naše chování, které často očekává nějakou odměnu. (Koukolík, 2016)

Druhá veličina „**míra nejistoty**“ se zaměřuje, jak už z názvu vypovídá, na nejistotu, která je součástí rozhodování. Určitá nejistota má pak dopad na to, zdali něco víme či nevíme. (Koukolík, 2016)

Třetí, a zároveň poslední veličinou je „**sociální interakce**“. V denních situacích se totiž nerozhodujeme jen v rámci odměn nebo trestu či nejistoty. Ale i v rámci informací o lidech ve společnosti, zpravidla pak o jejich charakteristice. (Koukolík, 2016)

Rozhodování je opravdu silný prostředek. Chceme-li žít lépe, je potřeba podporovat rozvoj dobrého rozhodování, především již zmíněnou intuicí. Dále naslouchat vnitřnímu hlasu a hlasovat pro to, co nás dělá šťastnými. A to nejen vzhledem k sobě samému, ale i vzhledem k lidem, žijícím ve stejné společnosti. (Schautová, 2016)

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5 METODOLOGIE VÝZKUMU

Cílem mé bakalářské práce je zjistit a analyzovat důvody rodičů pro volbu lesní mateřské školy pro své potomky. V rámci této práce byl zvolený kvalitativní výzkum, zpravidla pro individuálnější vztah s participanty. Dále jsem zvolila metodu poloskrukturovaného interview. Polostrukturované interview pak bývá zpravidla oblíbené pro svou dostupnost či flexibilitu. (Mišovič, 2019)

5.1 Cíle a otázky výzkumu

Cíle výzkumu:

Hlavním cílem mé bakalářské práce je zjistit důvody rodičů pro volbu lesní mateřské školy.

Dílčí cíle:

- Popsat, jaká pozitiva vnímají rodiče na vzdělávání v lesní mateřské škole.
- Zjistit, co ovlivňuje rodiče při výběru lesní mateřské školy.

Výzkumné otázky:

- Jaká pozitiva vnímají rodiče na vzdělávání v lesní mateřské škole?
- Co ovlivňuje rodiče při výběru lesní mateřské školy?

5.2 Metoda a analýza sběru dat

Pro svou práci jsem za hlavní výzkumnou metodu využívala poloskrukturované interview. K interview jsem si vytvořila částečně podklad s různými typy otázek. Ne vždy jsem využila všechny své připravené otázky. A to vzhledem k tomu, že bylo potřeba reagovat na dané podněty aktuálně. K některým oblastem participantky dospěly samy, aniž bych se jich musela dotazovat, jiných participantek jsem se pak musela ptát přímo já na dané oblasti.

Při řazení a přípravě otázek doporučuje Hendl (2016) začínat s těmi otázkami, které se přímo netýkají výzkumných problémů, nýbrž je potřeba nejprve participanty motivovat k popisnému hovoru. Na základě tohoto doporučení jsem zpravidla začínala rozhovor typem otázky, kolik dětí mají respondentky umístěné v lesní mateřské škole, jak jsou jejich děti staré a podobně. V další fázi, po samotné motivaci, pak můžeme postupně získávat informace a názory od jednotlivých participantů.

Interview z důvodu pandemie covid-19 probíhaly pouze online formou. Interview byly postupně nahrávány.

Po samotné realizaci interview pak následoval doslovný přepis nahrávky do textové podoby. Takto zpracovaná data byla dále zpracovávána metodou otevřeného kódování. „*Při otevřeném kódování je text jako sekvence rozbit na jednotky, těmto jednotkám jsou přidělena jména a s takto nově pojmenovanými fragmenty textu výzkumník dále pracuje*“ (Švaříček, Šedřová, 2010, s. 211). Rozhovory jsem si neustále četla a stále se vracela k jednotlivým kódům, které jsem pak různě revidovala a přejmenovávala podle potřeby.

Po okódování všech rozhovorů, byl vytvořen seznam jednotlivých kódů, který dále sloužil k tvorbě kategorií. Bylo tedy možné zahájit tzv. „kategorizaci“ (Švaříček, Šedřová, 2010, s. 222)

Kódy jsem dále seskupovala podle různých podobností anebo souvislostí. Podle Švaříčka a Šedřové (2010) začínáme budovat tzv. „hierarchický systém“, kdy slučujeme jednotlivé kódy pod hlavičku jednotlivých kategorií.

5.3 Vstup do terénu

Výběr výzkumného vzorku byl pro tenhle případ dostupný. Výzkumný vzorek tvořili 4 rodiče, kteří své děti umísťují do lesní mateřské školy. Bylo zapotřebí vybrat takové rodiče, kteří s danou alternativou mají opravdu reálné zkušenosti.

Interview probíhaly v měsíci lednu a únoru roku 2021. Jednotlivé rozhovory trvaly různou dobu. Některé 20 minut, některé až 35 minut.

Na samotném počátku jsem se rodičům nejprve představila a seznámila jsem je s tím, o čem naše rozhovory budou vedeny. Dále přímo na nahrávku respondentky výslovně souhlasily s nahráváním a použitím nahrávky pro mé výzkumné účely.

5.4 Výzkumný soubor

Výzkumným souborem praktické části mé bakalářské práce se stali rodiče dětí navštěvující LMS. Základní výzkumný soubor tvořili rodiče dětí navštěvující lesní mateřskou školu z celé České republiky. A dále pak výběrový soubor tvořili konkrétně 4 rodiče dětí navštěvující lesní mateřskou školu v České republice. Stěžejní pro mě bylo to, aby každý dotazovaný rodič měl alespoň jedno z jejich dětí umístěné v LMS, a tím pádem měli rodiče základní povědomí o tom, co LMS je.

5.4.1 Charakteristika výzkumného souboru

V následující tabulce uvádím základní charakteristiku výzkumného souboru, čili zvolených rodičů. Z důvodu soukromí uvádím vždy pouze zkratku R, jakožto rodič, a pořadové číslo, jakožto konkrétnější označení.

Tabulka 1 *Charakteristika rodičů*

Označení rodiče	Věk	Počet dětí navštěvující LMŠ	Věk dětí
R1	40 let	1	4 roky
R2	35 let	1	4 roky
R3	34 let	1	6 let
R4	30 let	2	3 a 6 let

Dále uvedené charakteristiky respondentek budou vzhledem k etice rozhovorů velmi stručné.

- **Rodič 1** – maminka, 40 let. Středoškolské vzdělání. O LMŠ se dozvěděla od tchyně, která si LMŠ neustále vychvalovala, a tak se rozhodla umístit i své dítě do této alternativy.
- **Rodič 2** – maminka, 35 let. Středoškolské vzdělání. Do LMŠ chodí její syn, 4 roky. O LMŠ se dozvěděla v rámci zahajování výstavby jejího areálu v jejich obci. Kde si zároveň domluvila schůzku ohledně více informací. Po schůzce byla celá nadšená z filozofie LMŠ, a tak umístit své dítě do této alternativy chtěla minimálně vyzkoušet.
- **Rodič 3** – maminka, 34 let. Vysokoškolské vzdělání v oblasti pedagogiky. Sama působí jako rodič dítěte v lesní mateřské škole a zároveň i jako průvodce v lesní mateřské škole. A tak volba, umístit svou dceru, 6 let, do LMŠ byla naprosto jasná.

- **Rodič 4** – maminka, 30 let. Vysokoškolské vzdělání v oblasti sociologie. Do lesní mateřské školy umísťuje obě své děti, ve věku 3 a 6 let. O LMŠ se dozvíдалa informace již na studiích. A z toho důvodu, že ji LMŠ již na svých studiích nadchla, rozhodla se zde umístit i své děti.

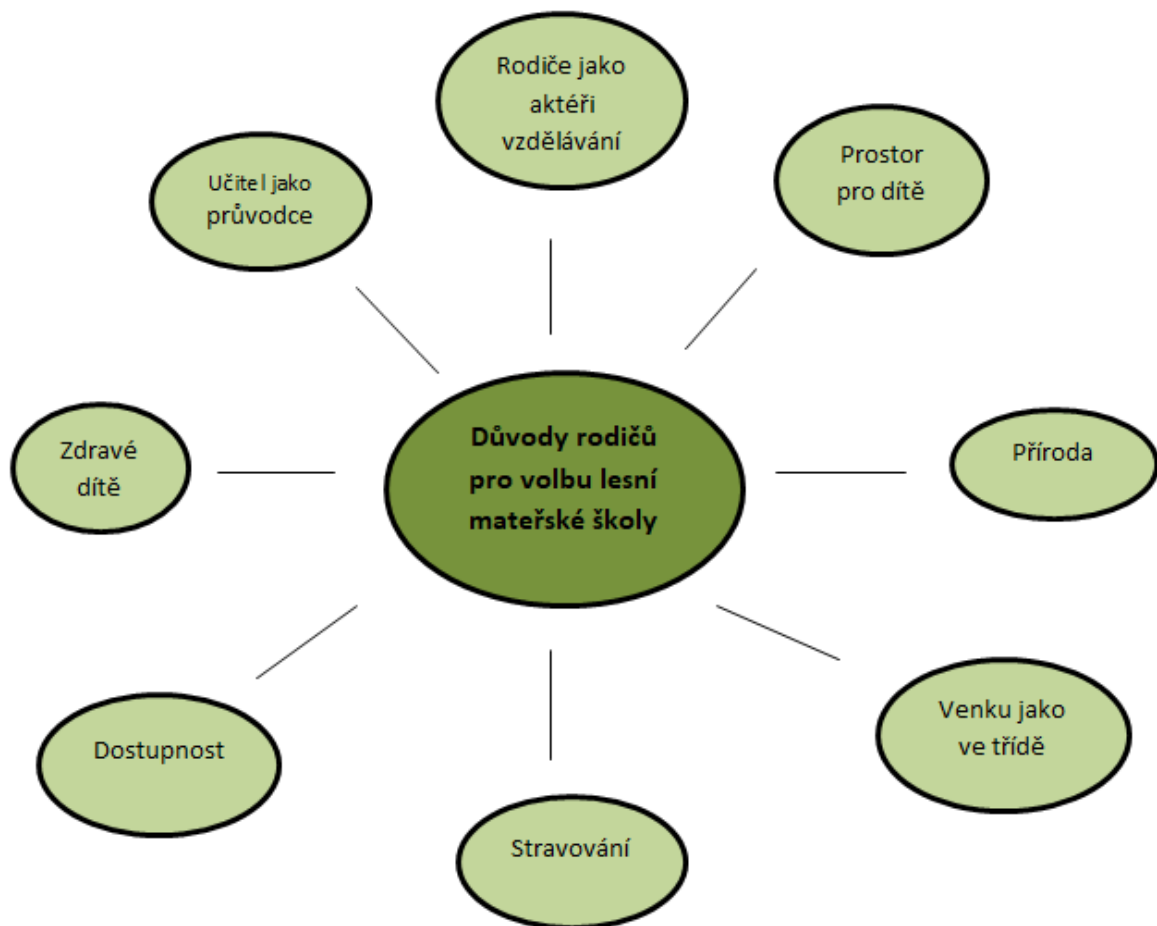
6 ANALÝZA A INTERPRETACE VÝSLEDKŮ VÝZKUMU

Kódy získané pomocí otevřeného kódování jsem si utřídila do 8 kategorií a následně do 19 subkategorií.

Jednotlivé kapitoly v bakalářské práci pak odpovídají jednotlivým kategoriím.

Pro snazší přehlednost uvádím přehled zvolených kategorií v následujícím schématu:

Obrázek 3 Přehled kategorií

Z tohoto obrázku můžeme vyčíst jednotlivé kategorie, které vzešly ze získaných dat. Je ale také nutno podotknout, že kvůli přehlednosti zde uvádím pouze jednotlivé nadřazené kategorie. Samotné subkategorie dále uvádím v dalších podkapitolách mé práce.

Na základě mého uskutečněného interview byly opakovaně vysledovány jednotlivé důvody volby rodičů, do jaké vzdělávací instituce umístí a zapíše své předškolní dítě. Tyto důvody pak měly vliv na konečnou volbu právě lesní mateřské školy.

Jednotlivé kategorie, které zde uvádím, jsou pak samotnými důvody i pozitivy, proč rodiče vybírají lesní mateřskou školu.

Ty tedy dále podrobněji uvádím v následujících podkapitolách:

6.1 Učitel jako průvodce

- **Subkategorie:** individuální přístup, respektující přístup, péče průvodce, muž v roli učitele

Jak už z názvu vyplývá, první kategorie se bude zabývat učitelem, kterého vidí samotní rodiče často jako průvodce a pozorovatele, než jen pouhého pedagoga, který dětem předává pouze hotové poznatky.

Jako jeden velký požadavek, na kterém se shodla většina respondentek, je **individuální přístup** učitele k dětem. Je zapotřebí, aby učitel děti respektoval takové, jaké jsou a aby ke každému dítěti přistupoval individuálně, na základě jeho potřeb. „*Pro mě je opravdu důležitý princip individuálního přístupu ke každému dítěti.*“ R1

„*Určitě by měli brát dítě jako jedinečného tvora.*“ R2 S tím se pak shoduje i druhá respondentka.

Ovšem k tomu, že se mohou učitelé v lesní školce dětem individuálně věnovat napomáhá právě malý kolektiv, kterým lesní školka disponuje. „*(..) individuálněji se mu věnovat, což zde v menším počtu je určitě možné.*“ R2

„*(..) ale ty hlavní, která mě napadají, tak je to, že tam je malý kolektiv, většinou 10 – 15 dětí, které tam chodí pravidelně a to je na počet dvou pedagogů naprosto ideální si myslím, i co se týká té individuální péče, tak i v případě té adaptace dvouletých případně i tříletých dětí.*“ R3

Nejenom individuální přístup je pro rodiče důležitý. Je také důležité a podstatné, aby učitelé k dětem přistupovali na základě určitého **respektu**. I v běžném životě je zapotřebí přistupovat na základě respektu a úcty k lidem. V současnosti bychom měli „*přijímat a naplňovat moderní pedocentrické orientace.*“ (Kořátková, 2014, s. 298) Každé dítě by

mělo být tak respektováno jako osobnost. Jako osobnost, která má své potřeby, zájmy a koníčky. (Kořátková, 2014)

To samozřejmě chtějí i dnešní rodiče od učitelů. Aby děti respektovali jako jedinečné tvory, kteří mají různé vlastnosti.

„Respektovat jeho jedinečnost a specifické potřeby“ R1

Samozřejmě, jak již můžeme z předchozích kapitol vědět, děti v lesní mateřské škole tráví většinu času venku, v přírodě, a k dispozici nemají plastové hračky, kterými disponuje většinou klasická mateřská škola, nýbrž si hrají s přírodninami, které v přírodě sami naleznou. Tam můžeme zařadit například klacíky, různé šišky či listy a tak podobně. Což samozřejmě berou taktéž velmi pozitivně samotní rodiče. *„Já mám radost, že si děti hrají s hlinou a ne s plastem.“ R4*

A s tímto úzce souvisí právě bezpečnost dětí, které je potřeba v lesní školce dávat velkou pozornost. A tak i podle respondentek je důležitost právě v **péči průvodce** o jejich děti.

„I od toho jsou tam ti pedagogové, aby dětem předali určitou „bezpečnost“ a dále děti vedli k zodpovědnosti.“ R1

„Naopak si myslím, že je potřeba zvětšit pozornost pedagogů a to beru taktéž jako důležité.“ R4

Jak jsme se ale také mohli dozvědět v kapitole 4.1. v lesní mateřské škole často bývají pedagogové muži, pro které je právě lesní vzdělávání lákadlem, na rozdíl od běžných mateřských škol, kde se muži vyskytují opravdu jen zřídka. A právě i **muže jako pedagoga**, berou respondentky jako pozitivum na lesní mateřské škole. *„Pozitivně beru i pana učitele, který v lesní školce působí“ R3*

Respondentky se také shodly na tom, že muž pedagog je pro děti skvělým vzorem nejenom pro samotné chlapce, ale i pro dívky. *„(..) což si myslím, že mužský vzor je naprosto skvělý.“ R1*

„Jako vzor pro chlapce máme ve školce úžasného pana učitele.“ R2

6.2 Venku jako ve třídě

- **Subkategorie:** venku za každého počasí, pohyb a pobyt na čerstvém vzduchu

Důležitost pohybu dětí již od útlého věku uvádí i odborná literatura, která často konstatuje, že pohyb by měl být součástí každého dne nejenom dětí, ale i dospělých. Kořátková

v literatuře uvádí, že „*pohyb je základní potřebou (..), vždy probouzí a podporuje celkovou aktivitu dítěte, která podněcuje myšlení, rozšiřuje zásobu informací o sobě i o využívání předmětů a pomůcek.*“ (Koťátková, 2014, s. 62)

A nejenom literatura uvádí důležitost pohybu dětí, ale i naše respondentky uváděly důležitost pohybu svých dětí v lesní mateřské škole.

„*Já jsem absolutně nadšená, že jsou děti celý den venku. Jde jen o to, je dobře obléknout.*“

R1

„*Jednoznačné pozitivum, že jsou děti venku, kde si hrají, učí se a dovádí.*“ R2

Často i respondentky uvádějí, že právě pohyb a pobyt venku rozhodoval o tom, do jaké mateřské školy umístí své dítě.

„*Každopádně ten pobyt venku se mi hodně líbí a to bych určitě volila nad všechny jiné varianty či alternativy.*“ R3

„*Právě pohyb a pobyt venku se mi moc líbil, a proto jasná volba – lesní školka.*“ R4

Jak už jsme si mohli všimnout, tak nebyl rozhodující jen pohyb dětí, ale právě spojení **pohybu a pobytu dětí ve venkovním prostředí.**

„*Tak pro mě je důležité, že moje dítě tráví hodně času venku.*“ R1

Troufám si říci, že v žádné jiné mateřské škole netráví děti tolik času venku, jako právě v lesní mateřské škole. Lesní mateřská škola je známá svým rčením „venku za každého počasí“. S tím jsou samozřejmě ztotožněny i naše respondentky, které vidí obrovské pozitivum v tom, že jejich děti tráví čas venku na čerstvém vzduchu, a to i přes to, že je venku zima a prší či sněží, nebo naopak je venku obrovské horko. Často samotní rodiče rčení používají i doma, v rodině.

„*Já to celkově hodnotím velmi kladně, protože i my doma jsme zvyklí chodit na procházky každý den za každého počasí, ať fakt prší nebo je horko. Jsem zastáncem toho rčení, že „není špatné počasí, ale pouze špatné oblečení.*“ R3

A právě pro naše respondentky byl často rozhodující okamžik pobyt venku, za každého počasí, než cokoliv jiného.

„*Rozhodující pro mě byl ten pobyt venku než to, že najednou neměl kamarády, ale určitě pobyt venku za každého počasí*“ R3

„*Rozhodně pobyt venku za každého počasí, jednoznačná volba pro mé dítě.*“ R4

Jak už jsem zmiňovala, tak lesní mateřská škola patří bezpochyby k těm mateřským školám, kde si na pobytu venku opravdu zakládají. Právě na rozdíl od běžné mateřské školy, kde děti často vychází ven na procházky či na hřiště jednou maximálně dvakrát denně na pár hodin. A i naše respondentky jsou si tím vědomy, a proto běžná mateřská škola v tomto ohledu určitě neuspěla.

„Zaujalo mě, že děti tráví více času venku, než v samotné třídě v běžné mateřské škole.“

R2

6.3 Příroda

➤ **Subkategorie:** kontakt s přírodou, pobyt a pohyb v přírodě, láska k přírodě

Každý z respondentů se také shodl v důležitost volného pohybu a pobytu dětí v přírodě. Tento faktor tak vedl všechny dotazované až k rozhodnutí zapsat svého potomka do lesní mateřské školy. Tento fakt vychází z toho, že pobyt a pohyb v přírodě je u dětí čím dál více potlačován, a to z toho důvodu, že v klasické mateřské škole tráví většinu času pouze ve třídách. *„Zaujalo mě, že děti tráví více času venku, než v samotné třídě, a že jsou více v kontaktu s přírodou.“* R2

Proto lesní mateřská škola z tohoto hlediska převažuje. A téměř všechny respondentky se tedy shodly na důležitost pohybu a pobytu v přírodě.

„Dcera je divočejšího ražení, nepotřebuje žádné hračky ani knihy a pobyt v přírodě si přirozeně užívá.“ R4

Dále se také shodují na tom, že kontakt a lásku k přírodě je třeba otužovat a podporovat již od útlého věku. Často jsou to samotní rodiče, kteří tyto vlastnosti podporují už od narození v rodině, a proto chtějí dále v takové filozofii pokračovat a nepřerušit ji tím, že své dítě umístí do běžné mateřské školy, kde děti tráví většinu času ve třídách. *„Chce-li dítě do kolektivu, pak je pro mě jasnou volbou lesní školka, která je v souladu s tím, jak sami jako rodina žijeme.“* R3

Tato výpověď se tak shoduje i s výpovědí poslední respondentky: *„ (...) Má osobní životní filozofie i způsob života. Tady bych se ještě pozastavila – jde o to, že rodiče samotného nabíjí příroda, a tak se to snaží předat i svým dětem.“* R3

Kontakt s přírodou je bezpochyby jednoznačně velké pozitivum lesní mateřské školy. *„A myslím si, že ty děti potřebují takové to spojení s přírodou, s hlínou a že to počasí jen dotváří tu náladu ve školce a to jak to průvodci podporují ...“* R3

„Lesní školky předávají dětem dle mého názoru především lásku k přírodě.“ R3

6.4 Stravování

- **Subkategorie:** regionální potraviny, zdravá strava

Pro respondentky je téma stravování důležité. Respondentky vyzdvihovaly skvělý jídelníček, kterým jejich lesní mateřská škola disponuje.

Často vyzdvihovaly to, že lesní školka vaří v podstatě jen z regionálních potravin, které nebývají často chemicky ošetřované. *„Využívají se v podstatě jen regionální potraviny.“ R1*

Dále k pozitivům přiřazovaly to, že se děti podílejí na samotném stravování. Například si ve školce pěstují na zahrádce bylinky, o které se společně každý den starají. Dále se podílí na přípravě jídla a to například tak, že si děti s pedagogy mohou upéct vlastní chléb, či jiné druhy pečiva. *„A co se týká různých bylinek, tak ty si s dětmi pěstují na zahrádce, a poté si je trhají do různých pokrmů.“ R2*

6.5 Rodiče jako aktéři ve vzdělávání

- **Subkategorie:** komunita, adaptace, spolupráce a spoluúčast rodičů

Vztah lesní mateřské školy a rodičů je velmi specifický. LMŠ často vzniká na základě iniciativy samotných rodičů, jak jsme se mohli dozvědět i v kapitole 4.4. Atmosféra tak bývá zpravidla přátelská a vzájemné vztahy mezi dětmi, rodiči i učiteli LMŠ mohou zůstat i po odchodu dětí z LMŠ.

Často můžeme říci, že rodiče dětí, navštěvující LMŠ se stávají součástí tzv. **„komunity rodičů“**, která se pravidelně setkává na různých společných setkáních, slavnostech nebo akcích pro rodiče. Právě komunitu vidí rodiče jako jedno velké pozitivum. *„Propojení školky a rodičů jako komunity je ta jediná správná cesta, rodina je podle mě primárně zodpovědná za své dítě a měla by mít zájem a možnost participovat na jeho „vzdělávání“.“ R4* *„Určitě jsme taková komunita, která se setkává jak ve školce, tak na různých slavnostech. Snažíme se pro děti udělat více, než je nutné.“ R3*

A s tím „více, než je nutné“ se vážou i doprovodné aktivity či slavnosti pro děti, kterými jsou často iniciátoři právě samotní rodiče. *„Jsou zde rodiče, kteří jsou opravdu zapálení do této pedagogiky, takže se snaží různě vymýšlet lepší a lepší aktivity či volnočasové hry.“ R1*

A právě v této kategorii se bavíme o hodně zmiňované „**spolupráci a spoluúčasti rodičů**“, která je v předškolním vzdělávání obzvláště důležitá. „Spoluúčast a spolupráce rodičů, je také jednou z podmínek pro vytvoření prospěšného prostředí, ve kterém dítě tráví velkou část svého dne. (Kotátková, 2014)

S tím souhlasí i další literatura. Např. Čapek ve své knize uvádí, že by rodiče s učitelem „*neměli bojovat, ale spolupracovat.*“ (Čapek, 2013, s. 33) Zrovna rodiče totiž mohou podpořit své dítě v edukaci tím, že se aktivně zapojí do edukačního procesu, budou se zajímat o jeho výsledky ve vzdělání a spolupracovat se samotnou vzdělávací institucí. (Čapek, 2013)

„A tím, že já jako rodič se můžu zúčastňovat veškerých slavností, které oni pořádají ve svém programu. Což je opravdu super bonus, které státní školka nenabízí.“ R3

Rodiče se pak často podílejí i na samotném provozu LMŠ, kdy pomáhají například štípat dříví či s prací v kuchyni. „*Tak například, že rodiče pomáhají s pracemi, a to je dané také tím, že si nemohou dovolit mít svého údržbáře, uklízečku, kuchařku a takové. Takže rodiče se zapojili a zaštitují tyto práce.*“ R2

Otevřenost rodičů se také projevuje například v možnosti setrvání rodiče s dítětem za určitých pravidel při běžném programu. Tato možnost slouží k lepší adaptaci dítěte a také k seznámení rodiče „na vlastní kůži“ s přístupem zaměstnanců a konceptem LMŠ, aby později nedocházelo k nepříjemným situacím, protože rodič nevěděl „do čeho jde“. A často si tuto možnost, být součástí tzv. „**adaptace dětí**“ pochvalují i samotní rodiče. „*Měla jsem to štěstí, že jsem s ní mohla být osobně po delší dobu přímo ve školce, aby se tam adaptovala.*“ R4

„Protože ta školka nabízí i doprovod rodiče naprosto běžně. Kdy si dítě zvyká, adaptuje se“ R3

Je ale také dobré mít na paměti, že často, kdo situaci odloučení nezvládá je matka a ne dítě. Pak je vhodné vše citlivě rodiči vysvětlit a celou situaci objasnit.

Lesní mateřské školy si často na úzké a provázané spolupráci zakládají. Toto specifikum přináší jisté výhody na všech stranách (viz například Majerčíková et al, 2012).

6.6 Zdravé dítě

➤ **Subkategorie:** imunita, nižší práh bolestivosti

Jak už jsme několikrát zmiňovali, v lesní mateřské škole jsou děti venku za každého počasí a s tím souvisí také téma „otužování“. V podstatě všechny respondentky se shodly na tom, že jejich děti netrpí více na nemocnost, ale naopak jsou na tom s **imunitou** určitě lépe, než jejich vrstevníci. *„Náš syn si myslím, že oproti vrstevníkům z jiných mateřských škol, má mnohem lepší imunitu.“ R3*

Zpočátku si děti i jejich imunitní systém zvykají na pobyt venku a v přírodě, ale postupem času jsou pak děti více otužilé a méně nemocné. Jde v podstatě o to, i jak tvrdí i jedna z respondentek, děti dobře obláci. *„Jde jen o to, je dobře obléknout, vybavit se kvalitním oblečením a v létě to stejně tak přizpůsobit tomu počasí.“ R1*

Lepší imunitu rodiče přikládají právě samotnému pobytu venku, za každého počasí. *„Myslím si, že lesní školky mají na imunitu určitě pozitivní vliv. A to proto, že děti tráví čas jen venku, a to za každého počasí. Takže postupně se ta imunita pracuje.“ R2*

A taktéž mohou někteří z rodičů říci, že za celou dobu, co chodí do lesní mateřské školy, se jejich dítě nepotýkalo s větší nemocí, než je klasická viróza, ze které se zpravidla lépe dostanou, než jejich vrstevníci a kamarádi z běžných mateřských škol. *„Můj syn za celou dobu nebyl nemocný, takže i to o něčem vypovídá.“ R2*

V tuto chvíli se budeme dále bavit o úrazovosti v lesní školce. Někteří z rodičů, kteří své děti umísťují do běžné mateřské školy, se bojí právě úrazovosti v lesní mateřské škole. Což ale rodiče, kteří lesní mateřskou školu se svým dítětem navštěvují, berou pozitivně, a snaží se tak společně s pedagogy dětem předat určitou bezpečnost a odpovědnost za své chyby a jednání.

Respondentky tak v tomto ohledu nebyly příliš úzkostlivé a uvědomovaly si, že úrazy se mohou stát i při běžných situacích. A tak často nechávaly svým dětem prostor na to, aby si děti ověřily své schopnosti a dovednosti, a aby nesly zodpovědnost za svá jednání.

„Úrazy, ty tam asi budou větší no, to je pravda. Ale alespoň z těch dětí nevyrostou žádné „bábovky“. Naučí se vést zodpovědnosti za své jednání.“ R2

Jedna z respondentek si uvědomuje, že v lesní mateřské škole může být riziko úrazu větší, ale pochopitelně k důvodu volby není příliš úzkostlivá. *„Tak nějaká úrazovost tam určitě je, ale ono je to logické. V lesní školce jsou děti pořád venku, kde je to riziko mnohem větší,*

kdežto v klasické školce jsou zavřeni ve školce, a tak riziko úrazu je tam o něco menší.“ Naopak bere tuto příležitost pozitivně. Na druhou stranu, alespoň zkusí nové a nové věci a popřípadě se ponaučí z chyb, které udělalo“ R3

6.7 Dostupnost

➤ **Subkategorie:** dojezdová vzdálenost, finanční dostupnost

Méně vyskytovanou kategorií byla dostupnost. I přes to, že se dostupnost nevyskytovala v kódech příliš často, do samotné kategorie jsem ji zařadila a to hlavně z toho důvodu, že se na dostupnosti lesní mateřské školy shodly všechny participantky.

Participantkám záleželo na tom, kolik času budou trávit s dítětem na cestách, a pro některé bylo opravdu nereálné strávit na cestách hodiny. *„Určitě ano, nemůžu si dovolit syna vozit příliš daleko a příliš dlouho, jak ráno, tak i odpoledne.“ R2*

A tak, když přišlo na „lámání chleba“ a participantky společně s rodinou vybíraly mateřskou školu pro svého potomka, rozhodovala určitě vzdálenost školky od domova.

„Žádná jiná LMŠ u nás v okolí není, tudíž více LMŠ nepřipadalo v úvahu.“ R1

„Tahle lesní školka byla jasná volba, a to hlavně z toho důvodu, že je v blízkosti našeho bydliště. Takže to rozhodovalo.“ R3

6.8 Prostor pro dítě

➤ **Subkategorie:** malý kolektiv, čas, svobodná hra

Významnou roli hraje také **menší kolektiv dětí**, se kterým zpravidla pracují dva pedagogové LMŠ, v čemž participantky vidí určitou důležitost. *„Důležité bylo pro mě, že je nízký počet dětí ve třídě a dostatek pedagogického personálu.“ R1*

Malý počet dětí tak na jednoho učitele LMŠ poskytuje dostatečnou volnost pro vlastní rozhodování dětí, naplňování jejich individuálních potřeb i prostor, kde si děti vzájemně pomáhají. S tím souhlasí i jedna z maminek, která v rozhovoru uvádí: *„...protože jsou tam v menších kolektivech, kde si více pomáhají.“ R2*

Dalším pozitivem, na kterém se participantky shodly, byl **čas a prostor pro dítě**, a často z těchto důvodů umísťují rodiče děti do mateřských škol. *„Určitě ano, každé dítě potřebuje mít svůj čas na hraní, a to doma prostě 100% nejde“ R2*

A nejenom čas sám pro sebe, ale i čas se svými kamarády či vrstevníky, který je v předškolním věku bezpochyby důležitý. *„Každé dítě potřebuje mít i ten svůj čas pro sebe a čas s kamarády.“* R1

„Děti potřebují mít každodenní kontakt se svými vrstevníky.“ R3

Dále se v rozhovorech vyskytovaly jednotlivé kódy, kterými se v interpretaci dat nezabývám, protože nejsou důležité pro mé výzkumné otázky. A tak zde jen tak pro příklad uvádím pár kódů.

Např.:

- **Docházka**

Zpravidla mezi první otázky na mé respondentky patřily otázky typu: „Jak často chodí vaše syn/dcera do lesní mateřské školy?”

„Moje dcera navštěvuje LMŠ již třetím rokem.“ R1

„Můj syn zde chodí již druhým rokem.“ R2

- **Úvahy nad MŠ**

Dále jsme si s respondentkami povídali, o jakém typu mateřské školy přemýšlely pro své potomky. Některé z respondentek hodně přemýšleli nad tím, kam své dítě umístit. Pro mnohé nebylo ani jasné, jestli volba padne na alternativu či klasickou státní mateřskou školu. A tak bylo potřeba si vše zjišťovat do detailu.

„Přemýšlela jsem nad všemi typy mateřských škol, jak státní, tak i LMŠ, tak i samotným lesním klubem. Všude jsou různá specifika, všude jsou různé přístupy, tak mě to zajímalo do detailu.“ R2

„(..) ale seznamovala jsem se s lesní školkou a běžnou školkou.“ R3

„U druhého dítěte jsem již hodně dumala, přemýšlela a pátrala, která školka bude nejlepší.“ R4

U jiných pak nebylo nad čím přemýšlet. Hned první volba padla na lesní mateřskou školu.

„S jinými typy už jsem se neseznamovala, lesní školka byla pro nás jasná volba!“ R1

7 SHRnutí VÝSLEDKŮ

Z analýzy získaných dat jsem vytvořila 8 kategorií a 19 subkategorií, které byly v předchozí kapitole postupně interpretovány. Díky interpretaci jsme mohli zjistit, že důvodů pro volbu lesní mateřské školy pro rodiče je povícero.

Na počátku výzkumu jsme si stanovili cíl výzkumu i hlavní či dílčí výzkumné otázky.

Hlavní výzkumná otázka se zaměřovala na jednotlivé důvody rodičů pro volbu lesní mateřské školy. A tak pro připomenutí, výzkumná otázka zněla následovně:

Jaké jsou důvody rodičů pro volbu lesní mateřské školy?

Na základě mého výzkumu bylo zjištěno, že důvodů pro volbu lesní mateřské školy je povícero. Respondentky se v rámci mého výzkumného šetření ve výpovědích příliš nerozcházely, spíše navzájem potvrzovaly přednosti lesního mateřské školy. A tak můžeme říci, že se respondentky shodly na dvou hlavních přednostech, a to: lásku a úctu k přírodě, a pobyt a pohyb na čerstvém vzduchu, a to za každého počasí. S pobytem a pohybem venku na čerstvém vzduchu, je pak spojena imunita dětí, na což má lesní školka blahodárný vliv, a děti tak nejsou tolik nemocné.

Dále 1. dílčí výzkumná otázka zněla: **Jaká pozitiva vnímají rodiče na vzdělávání v lesní mateřské škole?**

V této otázce jsem předpokládala, že výše zmíněné důvody budou současně i pozitivem, které rodiče na vzdělávání v lesní školce shledávají. Rodiče tedy opět jmenovali pozitivum vztah k přírodě i pobyt a pohyb venku na čerstvém vzduchu.

Objevilo se zde mimo jiné ale také ocenění menšího kolektivu, než je tomu v běžné mateřské škole. Dítě má tak lepší možnost socializace. Dále se zde objevilo pozitivum, že rodiče s lesní školkou úzce spolupracují, což opět v běžném vzdělávání tolik nevidáme. Rodiče se tak mohou zapojovat nejenom do chodu školky, ale také mohou dětem připravovat různé slavnosti, či společné setkání rodičů s dětmi. Dále se mohou rodiče po dohodě účastnit celého dne, a tak si dítě lépe na školku zvykne a lépe se tam adaptuje. To oceňují především rodiče, kteří s adaptací svých dětí mívají problémy. S adaptací dítěte není úzce spojen v lesní školce jen sám rodič, nýbrž i sám učitel, kterého jako pozitivum zdůrazňovalo více respondentek. Učitel v lesní školce totiž působí spíše v roli průvodce a pozorovatele. Posledním pozitivem, které respondentky zmiňovaly, bylo stravování dětí v lesní školce. Výhodu spatřovaly v tom, že jejich lesní školky využívají v podstatě pouze

regionální potraviny, pečou si své vlastní pečivo nebo společně s dětmi pěstují na zahrádce bylinky či zeleninu a ovoce.

2. výzkumná otázka zněla: **Co ovlivňuje rodiče při výběru lesní mateřské školy?**

Bylo zjištěno, že prioritně to, co ovlivňuje rodinu, když přemýšlí, do jakého předškolního zařízení své dítě umístit, je samotné přesvědčení rodiny. Často jsou již rodiče od dětství vedeni k výchově v přírodě, a tak se tuto výchovu snaží uchovat i přes další generace. Tito rodiče zpravidla zastávají stejného názoru, jako v lesní školce, a to, že *„neexistuje špatné počasí, nýbrž špatně oblečené a vybavené dítě.“*

Dále bylo zjištěno, že všechny respondentky se zabývaly i celkovou dojezdovou vzdáleností. Ne každý si v dnešní době může dovolit vozit dítě autem do mateřské školy. Když už ta možnost tady je, a rodiče mají k dispozici auto, často je limitující čas na cestách. Právě toho času, před nebo po práci, rodiče moc nemají a tak si musejí vybrat mateřskou školu poblíž jejich bydliště.

8 DISKUZE

Bakalářská práce si kladla za cíl zjistit důvody rodičů pro volbu lesní mateřské školy. Celkové výsledky jsem shrnula do 8 různých kategorií, které se snaží přiblížit důvody rodičů, proč si vybírají právě lesní mateřskou školu jako vzdělávání pro své děti.

Mezi nejčastější důvody patří pobyt venku na čerstvém vzduchu, za každého počasí.

Vkládám zde proto citaci pro potvrzení výše psaného, z knihy Lesní a venkovní pedagogika: „*Pobyt venku má vliv na dobré tělesné zdraví, je posilován imunitní systém. Pobyt venku je vhodný i pro prevenci nemocí, viry a bakterie se na čerstvém vzduchu nešíří tak, jako v uzavřených prostorech interiéru.*“ (Kapuciánová, 2010, s. 11)

Podobně jako ona, jsme společně zjistili, že opravdu pobyt venku na čerstvém vzduchu, má vliv na naši imunitu. To pak potvrdily i samotné respondentky, které imunitu dítěte uváděly jako jeden z důvodů volby lesní školky.

Nejenom Kapuciánová se této problematice věnovala, stejně tak i psychologka Kiener, která realizovala výzkum ohledně hrubé a jemné motoriky.

Tento výzkum byl realizován ve třech typech MŠ (5 klasických MŠ, 5 MŠ, kde děti pobývají jen část svého dne venku a ve 4 LMŠ). Děti z LMŠ dělaly významné pokroky v hrubé motorice ve srovnání s dětmi navštěvující klasickou MŠ. V jemné motorice pak nebyly nijak patrné nedostatky dětí z LMŠ. Můžeme říci, že pohyb a pobyt v přírodě a na čerstvém vzduchu, má pozitivní vliv nejen na vývoj motoriky, ale i na rozvoj kontaktu s přírodou. (Kiener, 2004 in Jančaříková & Kapuciánová, 2013)

Mezi další důvod patřil právě kontakt s přírodou. Protože zrovna kontakt s přírodou se v dnešní novodobé společnosti poměrně vytrácí. Což dokazuje výzkum K. Jančaříkové (2008) a tentokrát konkrétně o odcizování člověka přírodě, který realizovala ve svém výzkumu „*Poznáš dřeviny?*“ V tomto výzkumu se ukázalo, že děti v dnešní době mají velký problém s tím, poznat jednotlivé dřeviny. Druhý výzkum „*hmatová krabice*“ taktéž poukázal na odcizení od přírody. Poukázal na skutečnost, že děti v dnešní době jsou více v kontaktu s umělohmotnými předměty, než se samotnými přírodními předměty. A s čím děti neměly absolutně žádný problém, bylo poznat počítačovou myš. (téměř 100% dětí PC myš poznalo bez problému.) Kdežto např. žalud či peří mělo problém poznat až polovina dětí.

I přes to, že tyto dva zmíněné výzkumy, byly realizovány až na základní škole, je potřeba podotknout, že již v útlém věku by měli rodiče a učitelé podporovat děti v kontaktu s přírodou. Což právě LMŠ bezpochyby podporuje.

ZÁVĚR

Má bakalářská práce pojednávala a celkově se zabývala alternativním vzděláváním pro předškolní děti – lesní mateřskou školou. Cíle teoretické části byly: popsat alternativní vzdělávání škol, představit lesní mateřskou školu a shrnout proces rozhodování.

Cílem pak té části praktické bylo zjistit důvody rodičů pro volbu lesní mateřské školy.

V teoretické části bylo popsáno, co je to alternativní vzdělávání a jaké máme druhy alternativního vzdělávání pro předškolní i školní děti. Dále jsem se zabývala konkrétně lesní mateřskou školou, kterou jsem čtenářům přiblížila. A stejně tak historii lesní mateřské školy, tedy kde LMŠ vznikaly jako první, dále její typy, klady či zápory a v neposlední řadě jsem čtenářům přiblížila i její zázemí, čili prostředí, ve kterém se LMŠ vyskytuje či jak jsou oblíbeny děti v chladnějším počasí.

V praktické části byly pak pomocí polostrukturovaného interview popsány výsledky výzkumu, ve kterém jsem zjišťovala důvody rodičů pro volbu lesní mateřské školy. Tento druh výzkumu byl zvolen pro hlubší pochopení problematiky. V interview pak byly kladeny jak otevřené, tak i uzavřené otázky. Pro tuto práci byl výzkumný soubor dostupný, a tedy nezáleželo na věku, pohlaví ani vzdělání. Jediná podmínka byla, aby respondenti měli své dítě nebo děti umístěné v LMŠ a měli tak nějaké zkušenosti s tímto alternativním směrem. Konkrétně byly k dispozici 4 respondentky z různých lokalit České republiky. Na základě jejich výpovědí pak bylo vytvořeno 8 kategorií, které prezentují důvody volby pro LMŠ.

Díky výsledkům pak byly zodpovězeny i všechny předem stanovené dílčí otázky.

Nejčastěji se tak respondentky shodovaly v tom, že mezi nejčastější důvody, proč si vybírají právě LMŠ jako vzdělávání pro své děti patřily např. pobyt na čerstvém vzduchu, a to za každého počasí, a to hlavně z toho důvodu, že pobyt a pohyb na čerstvém vzduchu má pak vliv na imunitu jejich dětí, a děti jsou tak méně často nemocné. A dalším důvodem pak byl samotný kontakt s přírodou, který respondentky vyzdvihovaly stejně jako pobyt a pohyb venku.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Anonym. (n.d.) *Příručka pro průvodce lesního klubu a mateřské školy*. [příručka v rámci projektu Visegrad Fund „Advokační strategie pro lesní školky v zemích V4“. Číslo projektu: 21820028] Dostupné z <https://www.lesnims.cz/stahnout-soubor?id=4356>

Asociace lesních mateřských škol. (n.d.). Dostupné z: <http://www.lesnims.cz/>

Bowler, D.E., Buyung-Ali, L.M., Knight, T.M. & Pullin, A.S. (2010). A systematic review of evidence for the added benefits to health of exposure to natural environments. *BMC Public Health* 10 (456). Dostupné z <https://dlesnioi.org/10.1186/1471-2458-10-456>

Čapek, R. (2013). *Učitel a rodič: spolupráce, třídní schůzka, komunikace*. Praha: Grada.

Čábalová, D. (2011). *Pedagogika*. Praha: Grada.

Jančaříková, K. (2008). *Enviromentální výchova na prvním stupni ZŠ*. [přílohy disertační práce, Univerzita Karlova]. dostupný z WWW: <http://cevv-uk-pedf.blog.cz/>

Jančaříková, K., & Kapuciánová, M. (c2013). *Činnosti venku a v přírodě v předškolním vzdělávání*. Praha: Raabe.

Juskanin, M. (2017, 8, 22). *Jak tráví volný čas české děti?* Státní zdravotní ústav.

Dostupné z <http://www.szu.cz/jak-travi-volny-cas-ceske-deti>

Kapuciánová, M. (2010). *Lesní a venkovní pedagogika*. Praha: Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy.

Kiener, S. (2003). *Kindergärten in der Natur – Kindergärten in die Natur? Fördert das Spielen in der Natur die Entwicklung der Motorik und Kreativität von Kindergartenkindern?* Fribourg: Institut für Psychologie, Universität Fribourg

Knight, S. (2013). *Forest school and outdoor learning in the early years*. Los Angeles: Sage Publication

Koťátková, S. (2014). *Dítě a mateřská škola: co by měli rodiče znát, učitelé respektovat a rozvíjet* (2., rozš. a aktualiz. vyd). Praha: Grada.

Koukolík, F. (2016). *Rozhodování*. Praha: Karolinum

Lier, A. (2007). *Natur- und Waldkindergärten – Ein Weg zur Integration der Gesundheitsförderung im Setting Kindertagesstätte*. (Abschlussarbeiten). Magdeburg: Hochschule Magdeburg-Stendal, Pdf.

Liga otevřených mužů. (2014, červenec 7). Při záchraně lesních školek jde také o mužský element v předškolním vzdělávání. BEZK. Dostupné z <http://zpravodajstvi.ecn.cz/?x=2407609>

Michek, S., Nováková, Z., & Menclová, L. (2015). Advantages and disadvantages of forest kindergarten in Czech republic. *Procedia – Social and Behavioral Science*, 171, 738-744. doi: 10.1016/j.sbspro.2015.01.186

Mišovič, J. (2019). *Kvalitativní výzkum se zaměřením na polostrukturovaný rozhovor*. Praha: Slon.

Opravišová, E. (2016). *Předškolní pedagogika*. Praha: Grada.

Oprchalová, B. (2011). *Výchovný koncept lesních mateřských škol jako předpoklad plnohodnotného rozvoje dětí*. [bakalářská práce, Masarykova univerzita]. Archiv závěrečných prací MUNI. <https://is.muni.cz/th/p2o7p/>

Průcha, J. (2012). *Alternativní školy a inovace ve vzdělávání* (3., aktualiz. vyd). Praha: Portál.

Průcha, J. (2013). *Moderní pedagogika* (4., aktualizované vydání). Praha: Porál.

Schautová, N. (2016). *Rozhodování a intuice*. Praha: Portál.

Skořepa, M. (2005). *Rozhodování jednotlivce*. Praha: Karolinum

Šafránková, D. (2019). *Pedagogika* (2., aktualizované a rozšířené vydání). Praha: Grada.

Šmelová, E., & Prášilová, M. (2018). *Didaktika předškolního vzdělávání*. Praha: Portál.

Ušiaková, D. (2015). *Pozitiva a negativa lesních mateřských školek ve výchově a vzdělávání dítěte*. [bakalářská práce, Jihočeská univerzita]. Vysokoškolské kvalifikační práce Theses. <https://theses.cz/id/qqa2mb/>

Vališová, A., Kasíková, H., & Bureš, M. (2011). *Pedagogika pro učitele* (2., rozš. a aktualiz. vyd). Praha: Grada.

Vošahlíková, T. (2009). *Role předškolního vzdělávání ve výchově k udržitelnému rozvoji: texty o proměně vztahů mezi lidmi k přírodě, environmentální výchově a udržitelnosti*. Praha: Zelený kruh.

Vošahlíková, T. (2010). *Ekoškolky a lesní mateřské školy: praktický manuál pro aktivní rodiče, pedagogy a zřizovatele mateřských škol*. (1. Vydání). Praha: Ministerstvo životního prostředí.

Vošahlíková, T. (2010, květen 4). *Lesní mateřská škola – legislativa*. Dostupné z <https://clanky.rvp.cz/clanek/c/P/8633/lesni-materska-skola-legislativa.html/>

Vošahlíková, T., Krajhanzl, J., & Vostradovská, H. (2012). *Kořeny předškolní výchovy: podmínky zdravého vývoje dětí v rodině, školce a přírodě: závěrečný výzkumný report za rok 2011*. Praha: Asociace lesních mateřských škol.

Vošahlíková a kol. (2012). *Ekoškoly a lesní mateřské školy: : praktický manuál pro aktivní rodiče, pedagogy a zřizovatele mateřských škol*. (2. Aktualizované vydání). Praha: Ministerstvo zdravotního prostředí

Zákon č. 561/2004 Sb., zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). (2004). *Zákony pro lidi.cz*. Dostupné z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561#cast4>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

ALMŠ	Asociace lesních mateřských škol
ČR	Česká republika
LMŠ	Lesní mateřská škola
MŠ	Mateřská škola
NAPŘ	Například
R	Rodič

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 <i>Typologie alternativních škol</i>	14
Obrázek 2 <i>Rozmístění LMŠ v ČR</i>	24
Obrázek 3 <i>Přehled kategorií</i>	34

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 <i>Charakteristika rodičů</i>	32
--	----

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Ukázka rozhovoru

Příloha P II: Ukázka kódování

PŘÍLOHA P I: UKÁZKA ROZHOVORU

N: Byla pro vás jasná volba umístit své dítě do mateřské školy?

R1: Určitě ano, bezpochyby. Děti potřebují mít každodenní kontakt se svými vrstevníky. Navíc učitelky a učitelé skvěle děti podporují v jejich výkonech a vývoji. Takže pro mě jasná volba.

N: A nad jakými typy školek jste přemýšlela?

R1: Tak jako první to byla pochopitelně lesní školka, a to z toho důvodu, že mi o ní tchyně pozitivně vyprávěla a člověk i přemýšlel i nad běžnou státní školkou, ale tam jsem úplně syna umístit nechtěla.

N: A co jiná alternativa, nepřicházela do úvahy?

R1: Jinou alternativu poblíž nemáme, takže nevím, jestli, bych přemýšlela i nad jinými.

N: Když jste vybírala školku, seznámila jste se všemi nabídkami předškolních zařízení?

R1: Se všemi určitě ne. Ale seznamovala jsem se s lesní školkou a běžnou školkou.

N: A jak jste se o LMŠ dozvěděla?

R1: Já jsem se o naší lesní školce dozvěděla už před lety, protože my jsme taková celá učitelská rodina, maminka i tchyně pracují ve školce a právě tchyně vždy vzpomínala, že tam má takových pár kousků z té lesní školy (smích). A shodou okolností je ve vedlejším městě při rodinném a mateřském centru a oni hodně dbají na ten alternativní směr, mají trochu jinou filozofii než běžné mateřské školy, což se mě tedy hodně líbilo a proto jsem to i pro své děti zvolila.

N: Byla pro vás LMŠ prioritní volba?

R1: Ono to nebylo možná ani jako priorita, spíš mi šlo o to, že syn je podzimový a najednou v září všichni kamarádi z okolí, co jsme chodili ven, se dostali do běžné státní školky a začaly tam chodit a my najednou byli venku sami. A protože jsme čekali v té době druhé dítě, tak jsem chtěla, aby měl i nějaký prostor sám pro sebe a tak proto to možná ta priorita v tomto byla, protože ta školka nabízí i doprovod rodiče naprosto běžně. Kdy si dítě zvyká, adaptuje se. Je to libovolná doba, takže je jedno, jestli týden nebo 3 měsíce nebo rok. Takže já jsem tam asi 3 měsíce s ním docházela, aby se adaptoval. Takže ano, když se nad tím znova zamyslím, tak to priorita v tomto byla ☺

N: Takže se ještě zeptám, kdyby syn byl narozen dříve, přemýšlela byste tedy i o běžné mateřské škole?

R1: I kdyby na ten věk dosáhl a byl by přijatý do běžné mateřské školy, tak bych určitě alespoň první dva roky volila formu docházky v té lesní školce. Každopádně ten pobyt venku se mi hodně líbí a to bych určitě volila nad všechny jiné varianty či alternativy.

N: A když jste zjistila možnost lesní školky, rozhodovala jste se mezi více školky nebo jste měla rovnou vybranou?

R1: Nerozhodovala jsem se mezi více školkami. Tahle lesní školka byla jasná volba, a to hlavně z toho důvodu, že je v blízkosti našeho bydliště. Takže to rozhodovalo.

N: Je výběr školky nějak spojen s vaší životní filozofií, přístupem k životu, životním stylem apod.?

R1: Určitě ano. Jako rodina přírodou žijeme.

N: Co pro vás bylo při výběru nejdůležitější? Co vás případně ovlivňovalo při výběru mateřské školy?

R1: jednak nás „ovlivňovala“ rodina, která s lesní školkou má dobré zkušenosti, a jednak nás ovlivnilo to, že lesní školka je poblíž našeho domova. A jak už jsem říkala, prioritní bylo taky to, že všichni naši kamarádi nastoupili do mateřské školy a my najednou venku zůstali sami, a tak jsem synovi chtěla dát taky trochu toho prostoru pro sebe samotného.

N: Co vás přimělo k tomu si vybrat právě lesní školku?

R1: Rozhodující pro mě byl ten pobyt venku než to, že najednou neměl kamarády, ale určitě pobyt venku za každého počasí. Mají i maringotku s krásnou zastřešenou terasou, takže jsou opravdu hodně venku. A co pro mě bylo velkým druhým plusem, je ta spolupráce s rodiči, to že jsem tam s ním opravdu mohla ty 3 měsíce chodit, dvakrát týdně, být tam s ním celé dopoledne. A postupně jsme ho nechávaly zvyknout, třeba po dvou hodinách jsem odešla. Takže ta adaptace je opravdu super. A tím, že já jako rodič se můžu zúčastňovat veškerých slavností, které oni pořádají ve svém programu. Což je opravdu super bonus, které státní školka nenabízí.

N: Takže mezi ty důvody můžeme zařadit pobyt venku, spolupráce s rodiči a celková adaptace?

R1: Ano ano.

N: A co se vám dále na lesní mateřské škole líbí? Čili jaké jsou pozitiva podle vás?

R1: Těch pozitiv je asi celá řada. Ale ty hlavní, která mě napadají tak je to, že tam je malý kolektiv, většinou 10 – 15 dětí, které tam chodí pravidelně a to je na počet dvou pedagogů naprosto ideální si myslím, i co se týká té individuální péče, tak i v případě té adaptace dvouletých případně i tříletých dětí. Další výhoda na rozdíl od školky běžné, že tady nevadí, pokud dítě není zcela samostatné v hygieně, oblékání, samozřejmě nevadí, pokud děti mají ještě plínky. (Například v zimě je to i dobrý, protože jsou celý den venku, oblečení v různých vrstvách zimního oblečení a aby nemuseli neustále vyslíkat z toho oblečení, tak jim to tak i vyhovuje.) smích. A ani v létě třeba u dvouletých.

A další velké pozitivum je takové, že se můžu kdykoliv účastnit toho dne po domluvě s průvodcem. Můžu s ním trávit čas adaptace, můžu s ním trávit čas ve formě slavností, nebo i já můžu navrhnout i formy jak lesní školka může vypadat. Máme jako rodiče i různé brigády a povinnosti a když jsme tam i my, tak ty děti mají pocit sounáležitosti v tom prostředí, což státní škola nejspíše neumožňuje.

Takže celkový koncept lesní školky se mi moc líbí.

N: A když jsme se dotkli toho konceptu, zajímali jste se při výběru školky o její vzdělávací program či metody?

R1: Ano, mě to zajímalo už, než synek nastoupil. Na svých webových stránkách mají uvedené docela podrobné informace, jaké metody oni používají a podle čeho se řídí. Ale tím, že to není školské zařízení a je to pouze klub, tak nemají žádný například ŠVP. Takže ani podle RVP nejedou. Spíš si vždy určí, čemu se budou ten daný rok věnovat a podle toho doplňují různé exkurze. Takže žádný oficiální dokument nemají, ale samozřejmě jsem se o to zajímala a v průběhu toho roku se jako rodič můžu samozřejmě zapojit a pro ně něco klidně i vymyslet. Také mají ještě slavnosti, což je celodenní projekt, takže tím skvěle doplňují celý tady ten obsah.

N: A jak vnímáte to, že děti jsou celý den venku, v zimě, v létě?

R1: Já to celkově hodnotím velmi kladně, protože i my doma jsme zvyklí chodit na procházky každý den za každého počasí, ať fakt prší nebo je horko. Jsem zastáncem toho rčení, že „není špatné počasí, ale pouze špatné oblečení.“ Takže my jsme vybavení na každé počasí. Navíc jsme zvyklí, určitě to má dobrý dopad na jeho imunitu, a myslím si, že ty děti potřebují takové to spojení s přírodou, s hlínou a že to počasí jen dotváří tu náladu

ve školce a to jak to průvodci podporují, takže opravdu stačí mít dobré oblečení, a pak je to opravdu super.

N: Děti jsou v té lesní školce špinavé. Jak tohle vnímáte?

R1: Jo, tady tohle já vůbec neřeším. Ty děcka to milují a pračka to opere, takže s tím jsem naprosto v pohodě. (smích)

N: V souvislosti s lesními školkami se nabízí otázka větší úrazovosti nebo nemocnosti, než v klasických školkách, co si o tom myslíte?

R1: Tak nějaká úrazovost tam určitě je, ale ono je to logické. V lesní školce jsou děti pořád venku, kde je to riziko mnohem větší, kdežto v klasické školce jsou zavřeni ve školce, a tak riziko úrazu je tam o něco menší. Na druhou stranu, alespoň zkusí nové a nové věci, a popřípadě se ponaučí z chyb, které udělalo.

N: A co ta nemocnost?

R1: Myslím si, že naopak lesní školka má pozitivní dopad na nemocnost. Určitě má vliv na imunitu, minimálně postupem času. Náš syn si myslím, že oproti vrstevníkům z jiným mateřských škol má mnohem lepší imunitu.

N: A co se týká požadavků vybavenosti LMŠ?

R1: Vyloženě požadavky na vybavenost jsem neměla. Takže nic konkrétního jsem v naší školce neřešila.

N: A teď bych se zaměřila na výchovný přístup. Zajímáte se o to, jaké výchovné metody a postupy školka používá.

R1: Svým způsobem ano.

N: A vy sama preferujete jaký výchovný přístup k dětem, jako třeba direktivní nebo jiný.?

R1: Spíše vysvětlit, rozhodně příliš neřvat. Ale záleží, v jaké situaci se nacházíme. Pokud bude někdo někomu vyloženě ubližovat, tak to zkusíme první vysvětlit, ale pokud vysvětlení nepomůže, tak přitvrdíme na hlase.

N: Takže jste naladěni stejně a výchova probíhá tak, jak si ji představujete?

R1: Ve své podstatě ano.

N: Zajímalo by mě, jak vnímáte spolupráci lesní školky a rodičů?

R1: Tak jak už jsem říkala, máme jako rodiče různé brigády, takže zájem tam nějaký určitě je. Ráda pomůžu, navíc se můžeme podílet na tom, jak lesní školka může vypadat, což je super. To v klasické školce neuvidíme.

N: Ještě by mě zajímal vztah ostatních rodičů, jestli je to nějaká komunita, skupina, která spolupracuje, setkáváte se?

R1: Určitě taková komunita, která se setkává jak ve školce, tak na různých slavnostech. Snažíme se pro děti udělat více, než je dobrovolné.

N: Jak myslíte to, dobrovolné?

R1: Tak snaží se nejen pedagogové, aby se děti cítily lépe ve školce, ale i my rodiče. Chceme, aby se děti každý den rády vracely do lesní školky.

N: A které aktivity jsou pro děti předškolního věku z vašeho pohledu nejdůležitější? Aktivity nebo dovednosti, které by dítě po mateřské škole mělo zvládat.

R1: Tak hlavně je důležitá ta socializace v tomto věku. Aby se dítě naučilo chodit mezi lidmi a nebylo příliš vystrašené. Jinak samozřejmě nějaká ta samostatnost, to je taky důležité.

N: A ve školce, co by se tam měly děti naučit?

R1: Hlavně samostatnost. Děti si tak zvyknou, že mají určitý režim, který je potřeba dodržovat. Nestojí jim za zadkem jen ti rodiče. No a když přičtu to, že je to lesní školka, tak určitě zájem o tu přírodu jako takovou.

N: Takže v tomhle ohledu splňuje lesní školka vaše představy?

R1: 100%.

N: Napadá vás něco, co by mělo ještě zaznít a na co jsem se nezeptala?

R1: Za mě vše podstatné bylo řečené, takže asi ne

N: Super, tak mockrát děkuji za rozhovor, mějte se hezky

R1: Hezký zbytek dne

PŘÍLOHA P II: UKÁZKA KÓDOVÁNÍ

Rozhovor druhý: Jana Marie Navrátilová

- 1 1. Byla pro vás jasná volba umístit své dítě do mateřské školy?
- 2 Určitě ano, ^{PROSTOR PRO DÍTĚ} každé dítě potřebuje mít svůj čas na hraní, a to doma prostě 100% nelze.
- 3 2. Při výběru MŠ pro syna, přemýšlela jste nad různými typy mateřských škol?
- 4 Přemýšlela jsem nad všemi typy mateřských škol, jak státní, tak i LMŠ, tak i samotným lesním ^{ROZHODOVÁNÍ} klubem. Všude jsou různá specifika, všude jsou různé přístupy, tak mě to zajímalo do detailu.
- 5 3. Jak dlouho váš syn do LMŠ chodí? ^{ZÁJEM O VZDĚLÁVÁNÍ}
- 6 Můj syn zde chodí již druhým rokem. ^{DOCHÁZKA DO MŠ}
- 7 4. A jak jste se o LMŠ dozvěděla?
- 8 Informace jsem si sama vyhledávala. A co se týče možnosti docházet do této mateřské školy, o té ^{SAMOSTANĚM INFORMACÍ} jsem se dozvěděla již na studiích. ^{INFORMACE O LMŠ ZNALOSTI}
- 9 5. Byla pro vás LMŠ prioritní volba?
- 10 Jak jsem zmiňovala, přemýšlela jsem nad více typy. Nakonec ale zvítězila LMŠ. ^{ROZHODOVÁNÍ} ^{LMŠ - VÍŘEŽ}
- 11 6. Z jakého důvodu právě LMŠ zvítězila, oproti jiným MŠ?
- 12 Zaujalo mě, že děti tráví více času venku, než v samotné třídě, že jsou více v kontaktu s přírodou. ^{PROBYT VENKU} ^{KONTAKT S PŘÍRODOU}
- 13 Přišlo mi zaměření těch LMŠ více na svobodnou hru, než v klasických MŠ, kde se dává důraz na ^{SVOBODNÁ HRA} různé kroužky. Hlavně jde o to, že v běžné MŠ se vše děje běžným frontálním způsobem výchovy, což je v pořádku, pokud je tam větší kolektiv, protože to jinak nejde. A vlastně na samotné LMŠ ^{VELKÝ KOLEKTIV} mě zaujalo, že jsou děti v menším kolektivu.
- 14 7. Je výběr školky nějak spojen s vaší životní filozofií, přístupem k životu, životním stylem apod.?
- 15 Částečně ano. ^{VZTAH S PŘÍRODOU} Máme vztah k přírodě jako takové, takže lesní školka je opravdu super.
- 16 8. A co se vám dále na lesní mateřské škole líbí? Čili jaké jsou pozitiva podle vás?
- 17 Jednoznačné pozitivum, že jsou děti venku, můj syn zde chodí, jak jsem zmiňovala, dva roky, a za ^{PROBYT VENKU} celou dobu nebyl ani jednou nemocný. Kdežto v klasických státních školkách, kde jsou děti ^{KLASICKÁ MŠ} převážně ve třídě, maximálně si vyvětrají okny, nebo sem tam si zajdou ven či na procházku, tam ta nemocnost je daleko větší, to je velké pozitivum.
- 18 Líbí se mi také to, že mají krásný vztah k přírodě. Protože paní učitelky ^{VZTAH S PŘÍRODOU} ^{PŘÍRODE DĚTÍ} vedou. Takže celková filozofie LMŠ.